

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ШУКАЦЬ, А НЕ ЧАКАЦЬ...

Быць больш актыўнымі і не сядзець склаўшы рукі, спасылаючыся на нейкія аб'ектыўныя прычыны, заклікаў прамыслоўцаў першы віцэ-прэм'ер Уладзімір СЯМАШКА на учарашнім пасяджэнні Савета Міністраў Беларусі. Беларускі тавар, які сёння кладзецца на склады, упэўнены ён, абсалютна канкурэнтаздольны на сусветных рынках па сукупнасці «цана — тэхнічныя характарыстыкі — надзейнасць і сэрвіснае абслугоўванне». Звяртаючыся да вытворцаў, Уладзімір Сямашка падкрэсліў, што станочныя вынікі будучы толькі ў тым выпадку, «калі шукаць, а не чакаць, што хтосьці дасць фінансавыя крыніцы для рэалізацыі амбіцыйных замежных праектаў».

Першапрычынай падзення вытворчасці Мінпрама і крытычнага нашчавання складскіх запасу першы віцэ-прэм'ер назваў нездавальняючую працу, перш за ўсё, валаўтаральных прадпрыемстваў, у прыватнасці, тых жа МТЗ і МАЗа. Насамрэч, праекцыяныя захавы на абароне свайго рынку ва ўмовах сусветнага крызісу той жа Расіяй знізілі аб'ёмы спрадажу беларускай прадукцыі ў гэтай краіне. І гэта аб'ектыўная рэальнасць. Так, калі летас МАЗ рэалізаваў у РФ больш як 12 тысяч аўтамабіляў, то за сёлетнія шэсць месяцаў — толькі 786, а да канца года плануе выйсці там на лічбу 2931 аўтамабіль. У МТЗ падобныя праблемы на расійскім рынку: у мінулым годзе там купілі амаль 26 тысяч трактароў, а за першае паўгоддзе 2009-га — толькі крыху больш за 6 тысяч машын. У гэтай сувязі цалкам справядліва казаць пра тое, што прадпрыемствам нельга трапляць у залежнасць да аднаго, няхай і вялікага рынку. І «рэзэпт» навідавоку: неабходна шукаць іншыя. У якасці станочнага прыкладу Уладзімір Сямашка згадаў Венесуэлу, дзе сёлета той жа МТЗ прадаў больш за тысячу трактароў, а перамовай па продажы яшчэ дзюх тысяч машын ужо блізка да заканчэння. Больш за тое, у гэтай краіне пачата і будаўніцтва зборачных вытворчасцяў магутнасцю 10 тысяч трактароў і 15 тысяч аўтамабіляў у год, падрыхтаваны праект па стварэнні сумеснага прадпрыемства па зборцы кар'ерных самазваловаў. Прычым у першага віцэ-прэм'ера няма ніякіх сумненняў, што гэтыя праекты будучы паспяхова рэалізаваныя. Акрамя таго, паведаміў Уладзімір Сямашка, сёлета, максімум у наступным годзе за межамі Беларусі — у Расіі, Казахстане, Кыргызстане, ва Украіне, Кітаі, Індыі і іншых краінах міністэрству прамысловасці неабходна стварыць каля 32 зборачных вытворчасцяў.

Старшыня Белстата Уладзімір ЗІНОЎСКІ таксама акцэнтаваў увагу на пытанні рэалізацыі гатовай прадукцыі. Паводле яго звестак, на пачатак ліпеня на складах накапілася запасаў на 7,4 трільяна рублёў. Судносныя запасаў гатовай прадукцыі з сярэднямесячным аб'ёмам вытворчасці склалі 94,6 працэнта (летас у першым паўгоддзі было 49,9 працэнта). Разам з тым, Уладзімір Зіноўскі адзначыў і той факт, што пачаліся пэўныя станочныя зрухі са складскімі запасамі. У прыватнасці, калі за май яны ўзраслі амаль на 184 мільярды рублёў, то за чэрвень — на 91 мільярд. Аднак, на бочку мёду ёсць і лыжка дзёгцю: па асобных галінах запасы працягваюць расці і дасягнулі проста пагрожальных памераў. Так, на прадпрыемствах канцэрна «Беллегпрам» яны перавышаюць сярэднямесячны аб'ём вытворчасці ў 2,3 раза, прадпрыемствах Мінпрама — у 1,9, канцэрна «Беллесбумпрам» — у 1,5 раза.

Магчыма, адным з дадатковых захаву, які зможы паўплываць станочна на сітуацыю з запасамі, стане стварэнне льготных умоў для прадпрыемстваў малага і сярэдняга бізнесу па прасоўванні беларускіх тавараў на рынкі краін СНД і далёкага замежжа. Адапаведныя прапановы будучы ўнесены ўжо ў жніўні, паведаміў Уладзімір Сямашка, дадаўшы, што такія прадпрыемствы «павінны выканаць ролю мурашак, якія расцягнуць нашу прадукцыю». Між іншым, першы віцэ-прэм'ер агучыў яшчэ шэраг прапановаў, якія павінны дапамагчы беларускім экспарцёрам. Так, паводле яго слоў, такія прадпрыемствы трэба падтрымліваць шляхам зніжэння на 50 працэнтаў ставак на банкаховыя крэдыты. Акрамя таго, віцэ-прэм'ер прапанаваў знізіць падатковую нагрузку на суб'екты гаспадарання, адмовіўшыся ад абаротных і некаторых відаў мясцовых падаткаў, стварыць дзяржаўную лізінгавую кампанію і забяспечыць яе абаротным капіталам. Наогул, Уладзімір Сямашка, спасылаючыся на прагнозы міністэрстваў і ўстановаў, з аптымізмам глядзіць на перспектывы па зніжэнні складскіх запасу. Да канца года, падкрэсліў ён, чакаецца іх зніжэнне да 75 працэнтаў да сярэднямесячнага аб'ёму вытворчасці з ужо згаданых 94,6 працэнта.

Яшчэ адно пытанне, якому сёння надаецца пільная ўвага, — будаўніцтва жылля. «Мы вызначылі, што будаўніцтва галіна — лакальная эканоміка, які павінен цягнуць усе галіны, — зазначыў прэм'ер-міністр Сяргей СІДОРСКИ. — І зроблена тут шмат, але планавалася зрабіць нашмат больш». Як праінфармаваў Уладзімір Зіноўскі, за першае паўгоддзе ў краіне было пабудавана жылля 51,6 працэнта да вызначанага на год задання. Аднак, заўважыў ён, у Мінску не толькі не выканана заданне на першае паўгоддзе па жыллі (37,1 працэнта ад гадавога задання), але і пабудавана менш, чым за першыя шэсць месяцаў мінулага года. У прэм'ера падобнае становішча выклікала справядлівае абурэнне: «Грошы Мінску далі, будаўнічым матэрыялы ёсць, персанал ёсць, якія рашы праблемы трэба вырашыць?» Прычым, нагадаў Сяргей Сідорскі, планавалася за паўгода пабудавачь 60 працэнтаў гадавога плана. «Графікі сарвананы, у тры змены ніхто не працуе, участкі для будаўніцтва жылля не нарэзаны, пытанні аб дастатку будаўнічых матэрыялаў не вырашаныя», — вось толькі некаторыя прэтэнзіі, якія агучыў адказнік кіраўнік Урада. І запатрабаваў зрабіць тэрміновыя захавы па актывізацыі будаўніцтва.

Закранаючы пытанне знешняга гандлю, Уладзімір Зіноўскі паведаміў, што яго аб'ём у першым паўгоддзі склаў 21,9 мільярд долараў (59,9 працэнта да адпаведнага леташняга перыяду). Адноўнае сальда знешняга гандлю таварамі за шэсць месяцаў склала 3,9 мільярда долараў, што ў 1,8 раза больш у параўнанні з першым паўгоддзем мінулага года. Толькі за чэрвень яно ўзрасло на 733 мільёны долараў. Паводле яго слоў, асноўнымі прычынамі росту адмоўнага сальда з'яўляюцца аперацыі з прамежкавымі таварамі (энерганосбіты, сыравіна, матэрыялы і камплектавыя часткі); адмоўнае сальда знешняга гандлю па іх дасягнула 3,2 мільярда долараў і ў параўнанні з першым паўгоддзем 2008 года ўзрасло на 712,4 мільёна долараў.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

Афіцыйна

Аляксандр Лукашэнка павіншаваў Уга Чавеса з днём нараджэння

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка павіншаваў Прэзідэнта Балівярыйскай Рэспублікі Венесуэла Уга Чавеса з днём нараджэння.

Аляксандр Лукашэнка з задавальненнем адзначыў істотныя поспехі дружалюбнай Венесуэлы на міжнароднай арэне і на шляху стварэння моцнай і квітнечай дзяржавы.

«Перакананы, што адзінства нашых поглядаў і шчырасць беларуска-венесуэльскага дыялога будучы садзейнічаць далейшаму развіццю ўсебаковага ўзаемадзеяння паміж Рэспублікай Беларусь і Балівярыйскай Рэспублікай Венесуэла», — гаворыцца ў віншаванні.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Аляксандр Лукашэнка павіншаваў Прэзідэнта Перу з Днём Незалежнасці

Кіраўнік беларускай дзяржавы Аляксандр Лукашэнка павіншаваў Прэзідэнта Перу Алана Гарсію Перэса з нацыянальным святам — Днём Незалежнасці.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

СЛУХАЙЦЕ АГЛЯДЫ МАТЭРЫЯЛАЎ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»:

- на Радыё-Мінск з аўторка «КАВА ПА-ВЕНСКУ» (Мінск — 92.4 FM, Віцебск — 106.4 FM, Магілёў — 98.1 FM, Гомель — 105.6 FM)
- на Радыё-Рокс з аўторка на пятніцу «РАЦІЯЎ У 7.40, УВЕЧАРЫ Ў 22.30» (Мінск — 102.1 FM, Віцебск — 103.0 FM, Гродна — 106.9 FM, Брэст — 101.2 FM, Гомель — 102.6 FM, Магілёў — 103.4 FM)

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 29.07.2009 г. (для б. разлікаў)		Падпісьніцтва на часопіс «Гэты Бухгалтэр» ГБ на 2009 год у рэдакцыі па самай выязнай цене. Тэлефон рэдакцыі: 209-89-01.	
1 долар ЗША	2 800,00	ААТ «Агенства Уладзімір Грыцкоў» Ул. 10002407	Ліцэнзія Мінскаўні
1 еўра	4 002,88	№ 02140/0172806	выд. 03.05.2004 да 02.05.2009
1 латывійскі лат	5 692,79	Цэнтрабанк РФ	
1 літоўскі літ	1 157,81	USD	30,6431
1 чэшская крона	157,20	UAH	38,4239
1 польскі злоты	961,01	1000 BYR	10,9167
1 расійскі рубель	91,37	EUR	43,7675
1 украінская грыўна	351,10		

ДЗЁННІК, РАНЕЦ, ФОРМА — ПРЫВІТАННЕ, ШКОЛА!

Падрыхтоўка да школьнага сезона пачалася

Твае правы

НЕ ЗГАДЖАЙСЯ. І... ЗАПЛАЦЬ

Вялікая колькасць прамысловых прадпрыемстваў, розных арганізацый і фірмаў на параўнальна невылікай тэрыторыі — гэта адметнасць сталіцы. Яя вынік, тут сапраўды большыя магчымасці для працаўладкавання. А таксама і большая сярэдняя зарплата. Разам з тым сцвярджаць, што ў найбуйнейшым горадзе краіны не ўнікае ўвогуле ніякіх пытанняў, таксама нельга. І ў Мінска — свае праблемы.

Што складае «стартавы пакет»?

Уважваючы — справа адказная. Прапаў у сталіцы нібыта шмат, але, калі гаворка ідзе аб месцы з высокай зарплатай, то шмат і патрабаванняў. І тым не менш: ці абавязаны прэтэндэнт на вакансію падаваць наймальніку... характарыстыку з ранейшага месца працы?

Артыкул 26 Працоўнага кодэкса вызначае дакладны пералік дакументаў, якія прэтэндэнт на вакансію абавязаны падаць, а наймальнік — запатрабаваць пры працаўладкаванні, — кажа намеснік начальніка аддзела працы і зарплат Кмітэты па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Яўген КАЗАКЕВІЧ. — У гэты «пакет» уваходзяць пашпарт або іншы дакумент, што сведчыць аб асобе; дакумент воінскага ўліку для ваенна-абабавязаных; працоўная кніжка для грамадзян, якія ўжо працавалі раней; дыплом або іншы дакумент аб адукацыі і прафесійнай падрыхтоўцы, які пацвярджае права на выкананне дадзенай работы; заключэнне медыка-рэабілітацыйнай экспертнай камісіі для інвалідаў, а ў асобных выпадках

З выпрабаваннем не «трымаюць»

Намер змяніць працу час ад часу ўзнікае ці не ў кожнага з нас, а разлоз трапляюцца і заманлівыя варыянт. Аднак практыка сведчыць: аднаго жадання тут бывае недастаткова. У прыватнасці, перад многімі ўзнікае пытанне: як быць, калі кіраўніцтва з цяперашняга месца проста «не адпускае», інакш кажучы, катэгорычна адмаўляецца скасаваць кантракт? І ці павінны скасаваць той жа кантракт з работнікам, які ўладкаваўся з папярэдняга выпрабаваннем? (Заканчэнне на 2-й стар.)

Святая месца...

Добрыя весткі

Білеты на аўтобус у віцебскім напрамку патаннелі

З 27 ліпеня знізіліся тарыфы на праезд у аўтобусах Мінск—Віцебск, які адпраўляецца з Маскоўскага аўтавазала ў 17 гадзін, а таксама на аўтобус Мінск — Новалукомль праз Барысаў і Круглі, які адыходзіць адтуль жа а 12-й гадзіне. Як паведаміла вядучы інжынер аддзела знешніх перавозак КУП «Мінсктранс» Дзіяна ВАКУЛЬЧЫК, тарыф на аўтобус Мінск — Віцебск знізіўся за кошт таго, што раней ён лічыўся як экспрэсны, мяккі, а цяпер — звычайны, мяккі. Новы тарыф на гэты рэйс — 106 рублёў за 1 кіламетр, білет на ім да Віцебска каштуе 43 тысячы 90 рублёў. На аўтобус Мінск — Новалукомль тарыф са 147 рублёў за кіламетр знізіўся да 128 рублёў. Білет да Новалукомля цяпер каштуе 23 тысячы. Паводле слоў Дзіяны Вакульчык, перавозчыні, а гэта пераважна прыватныя прадпрыемствы, у барачыбе за пасажыра ідуць на зніжэнне тарыфу. Што, пагадзіцеся, пасажырам толькі на карысць. Алена АУЧЫНІКАВА.

КАБ ПАМЯЦЬ НЕ ПЕРАТВАРЫЦЬ ВА ЎСПАМІН

Памяць — гэта частка душы, якая дазваляе верыць у тое, што са смерцю ўсё не заканчваецца. Асабліва калі ведаеш, што нехта аддаў сваё жыццё самаахварна, дзеля іншых. Помніць трэба ўвесь час. Успамінаць можна час ад часу, калі ўзнікае нагода. Паразважаць пра гэта захачалася ў сувязі з навінай пра планы пераўтварэння плошчы каля Чырвонага касцёла ў сталіцы. Дзе ёсць адзін помнік пра падзеі 1942 года. Згодна з агульнымі планами, помнік маюць намер перанесці. І тут у нас узнікаюць пытанні, таму што гэта той помнік, які кожны «звязовец» мае права лічыць і сваёй памяццю таксама. Патлумачу, чаму.

Гэта ўвасабленне той моцы, якую нясе друкаванае слова: да фашыстаў у паўразбураным Мінску выхад падпольнай газеты на беларускай мове быў падобны на выбух бомбы. На падпольшчыку палывалі. А яны рабілі сваю справу, выдаўшы чатыры нумары газеты, якія выйшлі да людзей. Уладзімір Амелянюк, рэдактар падпольнай газеты, ведаў, што рызыкае не толькі сваім жыццём: разам з ім быў яго бацька, у Мінску жыў яго блізкі, разумеў ён, што можа чакаць яго жонка з дзіцем... А 26 мая 1942 года рэдактар падпольнай «Звязды» Уладзімір Амелянюк быў расстраляны...

Помнік Герою Савецкага Саюза Уладзіміру Амелянюку, усталяваны на месцы яго гібель, — частка пераможнага гісторыі для кожнага са «звяздоўцаў», няхай сярод нас сёння шмат моладзі. У гісторыі газеты «Звязда» былі часы, якія ўвайшлі ў памяць усяго беларускага народа: у ваіну падпольная газета несла людзям надзею і веру.

Сюды плануецца перанесці помнік. На гэтым месцы мінчане і госці сталіцы прывыклі бачыць помнік Герою Савецкага Саюза Уладзіміру Амелянюку.

«Вера» — слова шматзначнае. Яго найчасцей ужываюць у дачыненні да асобы духоўных, якія звяртаюцца да нябёсаў з малітвамі пра жывых і памерлых. Таму мне, напрыклад, не здавалася дзіўным сусветнае касцёла і помніка ў гонар героя, які загінуў самаахварна. І радавала магчымасць памянчы яго імя, праходзячы міма касцёла. Але згодна з новымі планами, ідуць да каталіцкага храма, вернікі будучы памянчы Папу Рымскага Яна Паўла ІІ, помнік якому павінен зв'язіцца ля касцёла. Асоба значная, вартая шанавання каталікаў усяго свету. Але ўсё-такі не пакідаюць пытанні наконт таго, дзе захавецца памяць пра беларускага героя?..

Зімі мы звярнуліся да Леаніда ЛЕВІНА, заслужанага архітэктара Беларусі, які быў у складзе аўтару, што працаваў над мемарыялам «Хатынь», а цяпер з'яўляецца аўтарам гэтага праекта. — Нашу рэакцыю вельмі хвалюе пытанне: які будзе лёс помніка Уладзіміру Амелянюку? — Сам помнік нікуды не знікне. Ён захавецца ў тым жа аб'ёме, у той жа форме, ён будзе перанесены справа налева. — Чаму ўзнікае неабходнасць яго пераносіць? — У сувязі з пераўтварэннем тэрыторыі ля касцёла ўнікае думка паставіць помнік Папу Рымскаму. (Заканчэнне на 2-й стар.)

Пашыраны продаж тавараў для школы пачаўся з 1 ліпеня, але пік актыўнасці традыцыйна чакаецца толькі ў канцы жніўня. Самыя ж прадбачлівыя бацькі не адкладваюць падрыхтоўку дзіцяці на «ажытажны» перыяд і ідуць у крамы ўжо сёння. У самы буйны гандлёвы пункт Оршы — Дом гандлю — набыць усё неабходнае да 1 верасня едць жыхары не толькі самога горада і вёсак, але і з Горак, Дуброўны — адапаведны асартымент тут больш шырокі. Ужо сёння ў Доме гандлю вялікім попытам карыстаецца школьная форма для хлопчыкаў. А для азнамлення з асартыментам і для прыцягнення увагі пакупніку ў першай дэкадзе жніўня адбудзецца дэманстрацыя мадэляў школьнай вопраткі для ўсіх узростаў вучняў. Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ. г. Орша.

У поўнай ЖКГатоўнасці

Як рыхтуюцца Беларусь да ацяпляльнага перыяду? Калі павысяць тарыфы на паслугі ЖКГ? Ці скарачаюцца ў краіне спажыванне газу?

Да цёплага надвор'я ў беларускіх дамах рыхтаваў журналіст намеснік міністра жыллёва-камунальнай гаспадаркі Сяргей СУШКО.

Пакуль сонца хоць і лашчыць нас у сваіх абдымках, але ж капрызлівым надвор'ем прымушае задумацца аб блізкай і калючай восені. Тым больш, што работнікі жыллёва-камунальных службаў ва ўсю рыхтуюцца да ацяпляльнага перыяду. — Мы задаволены ходам падрыхтоўкі да восені і зімы, — кажа Сяргей Аляксандравіч. — Нашы спецыялісты ўжо выканалі выпрабавальную работу па абсталяванні ў 2340 кацельнях, а таксама правярылі якасць 12500 цэплавых сетак. Зрабілі прафілактычны рамонт у 1260 цэплавых пунктах. Кожны год на падобныя работы выдзяляюць прыкладна 540 мільярд рублёў. І звычайна гэтых грошай нам хапае. Акрамя таго, 157 кацельняў ужо атрымалі пашпарт гатоўнасці, а 290 кіламетраў цэплавых сетак заменены больш якаснымі. Дарчы, гэты паказчык на 10 працэнтаў большы, чым у мінулым годзе.

Што датычыцца назапашвання паліва, то ўжо сёння запасы топчанага мазуту складаюць 27,2 тысячы тон. Нарыхтавана 886 тысяч кубічных метраў дроў, — працягвае спадар Сушко. — Згодна з праграмай пераваду на мясцовыя віды паліва, скарачаем удзельны расход газу. За студзень-люты, у параўнанні з мінулым годам, лічы зніжаны на 0,6 працэнта.

Што да тарыфаў на паслугі ЖКГ, то Сяргей Сушко не выклікае магчымасці іх павелічэння, але для гэтага спачатку трэба будзе павысіць пенсію грамадзянам. Аднак падобны прырост тарыфаў мог быць толькі ў межах трох долараў. Затое можна забяспечыць нармальнае праходжанне ацяпляльнага сезона.

Грошы выдаткоўваюць не толькі на мадэрнізацыю кацельняў, каналізацыі, але і на пабудову заводаў па апрацоўцы смецця. — Цяпер разглядаем магчымасць пазыкі ў Сусветнага банка на 60 мільянаў для рэалізацыі праекта смеццэапрацоўчага завода ў Гродне, — дзеліцца з журналістамі намеснік міністра ЖКГ. — Але ж пакуль трэба вырашыць некалькі тэхнічных пытанняў. Я лічу, што гэта будзе даволі значны і буйны праект. Хоць і дарагі.

Акрамя горада над Нёманам, падобныя камбінаты па перапрацоўцы цвёрда-бытовых адходаў могуць адкрыць у Мінску, Віцебску, Магілёве і Наваполацку.

Тарас ШЧЫРЫ.

белагрупппромбанк
ТРАДИЦИИ БУДУЩЕГО

ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО «БЕЛАГРУПППРОМБАНК» СООБЩАЕТ, ЧТО 5 АВГУСТА 2009 ГОДА ПРОВОДИТСЯ ВНЕОЧЕРЕДНОЕ ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ В ЗАОЧНОЙ ФОРМЕ 220036, г. Минск, проспект Жукова, 3.

Повестка дня

- Об оказании безвозмездной (спонсорской) помощи.
- Об утверждении изменений в Устав ОАО «Белагрупппромбанк».
- О безвозмездной передаче в собственность Республики Беларусь участка тепловых сетей от ТК-4912 до ТК-6/524, принадлежащего ОАО «Белагрупппромбанк».
- О безвозмездной передаче в собственность Республики Беларусь трансформаторной подстанции и кабельных линий КЛ-10 кВ в г. Горки, принадлежащих ОАО «Белагрупппромбанк».

Дата составления списка лиц, имеющих право на участие в собрании, — 27 июля 2009 года.

Акционеры банка могут ознакомиться с материалами по вопросам повестки дня по месту нахождения Правления ОАО «Белагрупппромбанк»: г. Минск, проспект Жукова, 3.

Для получения бюллетеней для заочного голосования просим обращаться в ОАО «Белагрупппромбанк», его филиалы, отделения по месту нахождения акционеров.

Бюллетени для заочного голосования представляются не позднее 3 августа 2009 года.

С решениями, принятыми Общим собранием акционеров банка, можно будет ознакомиться в учреждениях ОАО «Белагрупппромбанк» после 13 августа 2009 года.

Телефоны для справок: 8(017) 250 36 53, 250 60 01.

КОНТАКТ-ЦЕНТР БАНКА 136

время работы 8.00-22.00 без выходных и праздничных дней; звонок со стационарного телефона - бесплатно на территории РБ; звонок с мобильного телефона (Ifex), Velcom, МТС) - по тарифам операторов мобильной связи.

www.belagpp.by

Лицензия на осуществление банковской деятельности от 27.10.2006 № 2 выдана Национальным банком Республики Беларусь. УНП 100693551.

Усвєце

Кыргызстан абраў стабільнасць

Днямі былі апублічваны афіцыйныя вынікі выбараў прэзідэнта Кыргызстана, якія адбыліся ў гэтай краіне 23 ліпеня. Перакануючы перамогу ў іх атрымаў дзевочы кіраўнік дзяржавы Курманбек Бакіев, які балатаваўся на другі тэрмін — за яго, паводле афіцыйнай статыстыкі, прагаласавала больш як 76 % выбаршчыкаў. Гэта надзвычай высокі паказчык, асабліва калі ўлічыць, што ўсяго ўдзел у галасаванні прымалі каля 80 % ад агульнай колькасці выбаршчыкаў.

Вылучэнне кандыдатаў на прэзідэнцкі пост ішло сёлета з 20 сакавіка па 20 мая. Прычым, як нагадала Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Кыргызскай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Ішэнкуль БАЛДЖУРАВА, адным з галоўных патрабаванняў да прэтэндэнтаў на гэту высокую пасаду, акрамя збору 50 тысяч подпісаў у сваю падтрымку, былі таксама веданне дзяржаўнай мовы. Уменне гаварыць, чытаць і пісаць па-кыргызску кандыдаты даказвалі на экзамене перад цэлай камісіяй. У тым ліку і з гэтай прычыны на фінішнай прамой з 22 кандыдатаў засталася ўсяго 6. Другі тый скласці істотнай канкурэнцыі Курманбеку Бакіеву не здолелі.

«Выбары прайшлі на дастаткова высокім узроўні — празрыста і сумленна, — паведаміла Ішэнкуль Балджурова. — Маніторынг ходу кампаніі вялі 516 міжнародных назіральнікаў і каля 20 тысяч нацыянальных, ва ўчастковых выбарчых кампаніях працавалі, прадставілі 23 палітычных партыі. Міся назіральнікаў ад СНД, напрыклад, адзначыла, што прэзідэнцкія выбары былі адкрытымі і свабоднымі, адбыліся з захаваннем канстытуцыйных правоў грамадзян. Народ паласаваяў за стабільнасцю і развіццё краіны, за ўзмацненне аўтарытэту Кыргызстана на міжнароднай арэне».

Дарчы, адным з першых, 25 ліпеня, павінашаваў з перамогай прэзідэнта Бакіева кіраўнік беларускай дзяржавы. Аднак віншаванні большасці калег — не толькі з перавыбраннем, але таксама з 60-гадовым юбілеем — лідар Кыргызстана, пэўна, будзе прымаць 31 ліпеня — 1 жніўня падчас неформальнага саміту АДКБ, што адбудзецца на Ісык-Кулі. У Бішкек прыбудзе і беларуская дэлегацыя — яе чакаюць адной з першых. Як плануецца, кіраўнікі дзяржаў—удзельнікі АДКБ абмяркуюць падчас саміту пытанні інфармацыйнай бясьпекі і пераадолення наступваюч у сувеснага фінансавга крызісу. Адным з ключавых пытаньняў сустрачы стане таксама стварэнне міжнароднага моладзевага летніка на возеры Ісык-Куль.

Што да беларуска-кыргызстанскіх адносін,аў, то, паводле слоў пасла, Курманбек Бакіев надае асаблівае значэнне супрацоўніцтву нашых краін. Варта ўзгадаць, напрыклад, леташні візіт Аляксандра Лукашэвікі ў Кыргызстан — тады быў адкрыты цэх па сумеснай зборцы трактароў «Беларусь». «Мы спадзяемся, што супрацоўніцтва паміж нашымі эканомікамі будзе ісьці не толькі на узроўні рашэнняў прэзідэнтаў, але і каб самі бізнэсмэны задзейнічалі свае інтарэсы, наладжвалі правыя кантакты. Гэта адрэе вялікі магчымасці для далейшага прасоўвання прадукцыі, у тым ліку тавараў сумеснай вытворчасці, на рынкі Кітая, Цэнтральнай Азіі, Блізкага Усходу і іншых рэгіёнаў», — падкрэсліла Ішэнкуль Балджурова. Летась у Кыргызстане з поспехам прайшлі Дні культуры Беларусі, сёлета аналагічныя мерапрыемствы плануецца правесці ў нашай краіне. Таксама неўзабаве ў Мінску адбудзецца пятае пасяджэнне беларуска-кыргызстанскай міжурадавага камісіі.

Вікторыя ЗАХАРАВА.

«Белдзяржстрах» пачаў ацэнку пашкоджанай ліўнямі ў Мінску маёмасці

РУСП «Белдзяржстрах» пачало ацэнку пашкоджанай ў выніку ліўняў у Мінску маёмасці грамадзян. Аб гэтым паведаміў намеснік генеральнага дырэктара кампаніі Віктар Майсеенка.

Паводле даных на 10.00 28 ліпеня, у кампанію па фактах страты або пашкоджання маёмасці ў выніку прапіўных дажджоў, што прайшлі 23-24 ліпеня ў сталіцы, звярнулася 163 чалавекі. З іх 94 чалавекі напісалі заявы па факце пашкоджання транспартных сродкаў.

Паводле слоў намесніка генеральнага дырэктара, грамадзяне могуць прэтэндаваць на страхавую кампенсацыю за маёмасць, страчаную або пашкоджаную ў выніку ліўня ў Мінску, пры наяўнасці дзюэчнага дагавора добраахвотнага страхавання на гэту маёмасць і (або) калі аб'екты нерухомай маёмасці застрахованы па абавязковым страхаванні пабудов, што належаць грамадзянам.

Пры надыходзе страхавога выпадку неабходна не пазней як за 3 рабочыя дні з дня страты або пашкоджання маёмасці паведаміць страхуючыя аб прычыненым уронe. Па фактах гібелі або пашкоджання транспартных сродкаў грамадзянам трэба заявіць у адпаведныя кампетэнтныя органы (ДАІ, МНС). Для кампенсацыі ўрону, прычыненага аўтамабілям і маёмасцю, у «Белдзяржстрах» неабходна прадаставіць пісьмовую заяву аб выплце страхавой кампенсацыі, дакументы, якія сведчаць аб прыналежнасці маёмасці на момант страхавога выпадку, страхавы поліс, а таксама даведку з кампетэнтных органаў (ДАІ, міліцыі, МНС) у выпадку звароту наконт транспартных сродкаў.

Зыходзячы з практыкі, сярэдні тэрмін разгляду такіх выпадкаў і ажыццяўлення страхавой выплаты складае 14 рабочых дзён з моманту прадстаўлення ўсіх неабходных дакументаў, дадаў Віктар Майсеенка.

«Белдзяржстрах» быў заанаваны ў 1921 годзе і стаў дзяржаўнай страхавой кампаніяй пасля таго, як Беларусь стала незалежнай дзяржавай ў 1991 годзе. «Белдзяржстрах» мае дзве даччыныя кампаніі: «Стравіта» (страхаванне жывяці) і «Паліграф» (паліграфічны і выдавецкі бізнэс). На канец трэцяга квартала 2008 года чыстыя актывы Белдзяржстраха складалі Вт100 млрд, кампанія мела сем філіялаў, якія ахопліваюць усе рэгіянальныя цэнтры краіны, уключаючы Мінск.

БЕЛТА.

Будзь у курсе!

У БРУСНІЦЫ — 3 15 ЖНІўНЯ. У ЖУРАВІНЫ — 3 15 ВЕРАСНЯ

Аматарам ляснога «палявання» трэба ведаць, што рашэннем аб'яўчэнкамма вызначаны тэрміны нарыхтоўкі дзікарослых ягадаў на тэрыторыі Гродзеншчыны.

Збор бруснаў сёлета дазволена распачаць з 15 жніўня, а журавін — з 15 верасня. Як заўсёды ў перыяд збору дзікарослых ягадаў, Гродзенскім дзяржаўным лесагаспадарчым аб'яднаннем будзе ўмоцнена ахова рэспубліканскіх біялагічных заказнікаў «Дакудзінскі» і «Дубоўтоўскае». А сачыць за захаваннем тэрмінаў і правілаў нарыхтоўкі, парадкам закупкі дзікарослых прадукцыі ў насельніцтва будучь мясцовыя органы ўлады, лесаводы, праваахоўнікі і служба аховы прыроды.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ТРАўМАВАЎ ТРОХ ПЕШАХОДАЎ І ПАШКОДЗІЎ ДВА АўТАМАБІЛІ

28-гадовы барысаўчанін, які толькі сёлета атрымаў пасведчанне кіроўцы, на падпітку сеў за руль. Пазедак скончылася тым, што ён не справіўся з кіраваннем і сутыкнуўся з аўтамабілем «Рэно-Эспай», які рухаўся насустрач. Пасля гэтага гора-кіроўца выехаў на леваю абочыну дарогі і пашкодзіў аўтамабіль «Форд-Эскорт», які там стаў. Затым, замест таго каб спыніцца, працягнуў рух і наехаў на траіх пешаходаў. Пацярпелыя пешаходы змешчаны ў траўматылагічнае аддзяленне Барысаўскай цэнтральнай раённай бальніцы. Вадзіцеля затрымалі. Па факце здарэння вядзецца праверка.

Надзея ДРЬІЛА.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ГАВАЙСКІМ ЧЫНОўНІКАМ ДАВАЛАСЯ ПЕРАПРАВЕРЫЦЬ МЕСЦА НАРАДЖЭННЯ АБАМЫ

Гаваяскі чыноўнікі яшч раз правярылі і ў п'яндзеляк пацвердзілі, што прэзідэнт ЗША Барак Абама нарадзіўся на астравах і з'яўляецца амерыканскім грамадзянінам па нараджэнні. У апошні час у Амерыцы ўсё часцей гучаць заявы аб тым, што Абама нарадзіўся не ў ЗША і, такім чынам, не меў права быць абраным на пасаду прэзідэнта.

Кіраўнік гаваяскага дэпартамента аховы здароўя Чыёме Фукіна заявіла, што бачыла арыгіналы дакументаў, якія пацвярджаюць, што Абама нарадзіўся ў ЗША. Паводле афіцыйных звестак, Абама нарадзіўся на Гавах у 1961 годзе — праз два гады пасля таго, як яны сталі амерыканскім штатам.

ДА ўНІФОРМЫ БРЫТАНСКІХ ПАЛІЦЭЙСКІХ ДАДАЎСЯ ХІДЖАБ

У брытанскіх графствах Эйвон і Самерсет да ўніформы жанчын-паліцэйскіх дадаўся хіджаб.

Мяркуюцца, што паліцэйскія будучь апраначь мусульманскія галаўныя хусткі пры наведванні мячэйшў у знак павагі да ісламскай рэлігіі. Хусткі, кошт кожнай з якіх складае 13 фунтаў стэрлінгаў, існуюць у двух варыянтах — чорная пад колер уніформы супрацоўнікаў паліцыі і сіняя пад колер форменнай вопраткі паліцэйскіх добраахвотнікаў. На кожнай хустцы вышыта эмблема брытанскай паліцыі. Новаўвядзенне не ўхваляюць больш за 80 працэнтаў апятаных брытанцаў.

НЕ ЗГАДЖАЙСЯ. І... ЗАПЛАЦЯЦЬ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

— Датэрміновае скасаванне кантракта магчыма толькі пры ўмове ўзаемнай згоды паміж работнікам і наймальнікам. Значыць, калі наймальнік рабіць гэтага не хоча, то сысці ў «аднабаковам парадку» работнік не можа, — адзначае Яўген Казакевіч. — Аднак асобны выпадак — работнік з выпрабавальным тэрмінам. Паводле артыкула 29 Працоўнага кодэкса, такі работнік мае права па ўласным жаданні скасаваць кантракт у дзень заканчэння выпрабавання або нават да заканчэння тэрміну выпрабавання — у апошнім выпадку неабходна толькі папярэдзіць наймальніка за 3 дні да звальнення.

Час — заўсёды грошы

Яшчэ адна «вострая» тэма — канчатковы разлік пры звальненні. Калі ён робіцца? І як паводзіць сябе ў выпадку, калі выплата грошай затрымліваецца на «няпэўны тэрмін»? — Канчатковы і поўны разлік павінен рабіцца ў апошні дзень працы, а калі ў дзень звальнення работнік не працуеаў, то вылаты робіцца не пазней за наступны дзень пасля праўяўлення патрабавання аб разліку, — падкрэслівае Яўген Казакевіч. — Пры гэтым у выпадку затрымкі па віне най-

мальніка прадугледжваецца адказнасць. Работнік мае права спagnaць свой сярэдні заробак за пожны дзень «пратэрміноўкі». Або, калі канчатковы разлік праведзена ў адпаведнасці з умовамі канчатковага разліку трэба звяртацца на працягу месяца ў суд па месцы рэгістрацыі прадпрыемства. І, да слова, плашці судовую пошліну тут не давядзецца.

Бюджэнтнікі

ЯК ВЫКЛЮЧЭННЕ

Супрацоўніку аддзела кадраў даюць «дадатковую нагрузку» — займаюца справаводствам. І вызначаюць «ўзаемн» павышэнне аkladу на 20%. Наколькі гэта правасмацна?

— Пры выкананні «дадатковых», не абумоўленых працоўным дагаворам, абавязкаў у межах вызначанай працёлгасы працоўнага часу па сумашчэнні прафесій ці пасада, папырэзні зоны абслугоўвання работнік сапраўды мае права на даплату — як праўіла, у працэнтных адносінах да аkladу або стаўкі без уліку надбавак за складаныя і напружаныя, прафесійнае майстэрства і гэтак далей, — адзначае Яўген Казакевіч. — Пры гэтым у выпадку затрымкі па віне най-

\$17 000 НА МАХІНАЦЫЯХ

Жыхарка Віцебска зарабіла на махінацыях з чэкамі «Жыллё» \$17 тыс. Пра гэта паведаміў начальнік арганізацыйна-інспектарскага аддзела ўпраўлення дэпартамента фінансавых расследаванняў КДК Беларусі па Магілёўскай вобласці Аляксандр ШАРОЙКІН.

Было ўстаноўлена, што 28-гадовая жанчына, пражываючы ў той перыяд у г. Горкі, будучы незарэгістраванай у якасці індывідуальнага прадпрыемальніка, на працягу 2005 года ажыццяўляла скупку ў жыхароў горада і рэалізацыю ў Мінску праз сетку філіялаў ААТ «ААБ Беларусбанк» чэкаў «Жыллё». Пры гэтым яна атрымала даход у суме Вг35 млн (\$17 000). У дачыненні да лжэпрадпрыемальніцы ўпраўленнем была заведзена крымінальная справа.

Даведаўшыся пра ўзбўджэнне справы, віванаўта на працягу 3 гадоў хавалася ад следства. Пасля нараджэння дзіцяці ў раддоме Мінска яна была затрыманая і адпушчана пад падпіску аб нявыздзеце. Аднак у хуткім часе зноў уцякла і была паўторна абвешчана ў распуліканскі вышук. У снежні 2008 года ў адной з крамаў г. Віцебска яна была затрыманая і пасля арыштавана.

Прыгаворам суда віячбчанка прызнана віванаўтай у ажыццяўленні прадпрыемальніцкай дзейнасці без дзяржаўнай рэгістрацыі з атрыманнем даходу ў асабліва буйным памеры. Ёй прызначана пакарэнне ў выглядзе двух гадоў абмежавання волі з пазбавленнем права займацца прадпрыемальніцкай дзейнасцю тэрмінам на 2 гады.

Кар. БЕЛТА.

Зноў цёпла і амаль без дажджоў

Фота БЕЛТА.

Тэмпература паветра ўдзень 22—28 градусаў. У чацвер увогуле чакаецца сонечнае надвор'е. Тэмпература паветра уначы 10—17, удзень 23—29 ціпла. А вось у пятніцу, на фоне павышанага ціску, над тэрыторыяй Беларусі пачне рухацца атмасферны фронт, таму месцамі па паўночным захадзе чакаюцца кароткачасовыя дажджы, у асобных раёнах навальніцы. Тэмпература паветра ўначы 12—18, удзень 20—27, па паўднёвым усходзе да 29 градусаў. У суботу і нядзелю ападкаў увогуле не падрабьцяцца. Тэмпература паветра уначы 9—15, удзень у суботу 20—27, у нядзелю 22—27, на поўдні краіны да 30 ціпла.

Між іншым, гэта лета вызначаецца даволі дажджлівым норавам. Сіноптыкі паведамыляюць, што за 27 дзён ліпеня ў Мінску выпала ўжо 168 мм ападкаў, што складае амаль 2 месячныя нормы. За гэты час месцамі па Магілёўскай і Гомельскай абласцях выпала ажно каля 2,5 месячнай нормы ападкаў.

Паводле інфармацыі гідраметцэнтра, з першых дзён лета ў Мінску выпала 355 мм ападкаў. У апошні раз такая вялікая колькасць ападкаў залівала Мінск у чэрвені і ліпені толькі ў 1973 годзе (396 мм). У Магілёве і Гомелі за два гэтыя месяцы выпала 321 і 366 мм ападкаў адпаведна. У гэтых гарадах такіх моцных дажджоў летам айчыныя сіноптыкі не фіксавалі яшчэ ніколі.

Сяргей КУРКАЧ.

СТЫХІЙНЫЯ БЕДСТВЫ АБЫШЛІСЯ СТРАХАўШЧЫКАМ У 11 МІЛЬЯРДАў ДОЛАРАў

Страты страхавых кампаній ад стыхійных бедстваў у першай палове гэтага года склалі 11 мільярдў долараў. Гэта максімальны паказчык за апошнія дзесяцігоддзе.

Урон, нанесены эканомікі розных дзяржаў стыхійнымі бедствамі, склаў у першым паўгоддзі 25 мільярдў долараў. Усяго са студзеня па чэрвень ў свеце адбылося 380 стыхійных бедстваў, у якіх загінулі каля трох тысяч чалавек. Найболей «стратным» з пачатку года стаў студзенскі ўраган «Клайс», які закрэнуў Іспанію і Францыю. Страхоўшчыкі былі змушаныя пакрыць шкоду на агульную суму ў 2,3 мільярда долараў.

ДЖЭКІ ЧАН БУДЗЕ РЭКЛАМАВАЦЬ АНТывІВУС «КАСПЕРСКАГА»

Кампанія «Лабараторыя Касперскага», адзін з найбуйнейшых удзельнікаў на рынку антывірусных прадуктаў, падпісала рэкламны кантракт з зоркай «куфусаага» кіно Джэкі Чанам, паводле якога акцёр будзе здымацца ў рэкламе прадуктаў кампаніі на працягу года. Першапачаткова рэкламная кампанія будзе нацэлена на кітайскую аўдыторыю.

Ва ўсіх рэкламных роляках адважны і смелы Чан будзе змагацца з вірусамі з дапамогай усюдных адзінаборстваў. Тым не менш, у сувесным паўвучні Чану будзе дапамагаць прадукцыя «Лабараторыі Касперскага».

ду: даплата вызначаецца паводле дамовай бакоў — інакш кажучы, канкрэтны памер вызначаецца паводле ўзаемнай згоды паміж наймальнікам і работнікам.

Разам з тым у агульным правіле ёсць выключэнне. Так, заканадаўства прадугледжвае: даплаты за сумашчэнне прафесій, пашырэнне зоны абслугоўвання або за «замону» калег, якія часова не могуць выконваць свае працоўныя абавязкі, не вызначаюцца кіраўнікам, намеснікам, галоўным спецыялістам, кіраўнікам структурных падраздзяленняў і намеснікам кіраўнікоў структурных падраздзяленняў бюджэтных арганізацыі.

Ці будзе «лішняй» дапамога?

«Раскладка» даволі простая.

Прыватная фірма паступова страчвае кліентаў, гэта вядзе да пагаршэння яе фінансавага стану. Як вынік, кіраўніцтва пачынае шукаць, дзе можна закончыць. І вельмі загад аб змянішніх зарплатах частцы работнікаў на 50%. А тым, хто падпісваць загад адмаўляецца, «настойліва прапануе» падаць заяву на звальненне «па ўласным жаданні».

— Калі становішча сапраўды цяжкае, кіраўніцтва можа пайсці на зніжэнне заробкаў, — заўважае Яўген Казакевіч. — Прычым такі

КАБ ПАМЯЦЬ НЕ ПЕРАТВАРЫЦЬ ВА ўСПАМІН

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Амельяноў не быў расстраляны менавіта на гэтым месцы — ён загінуў у рэвалюцыя, калі паглядаець, то гэта бліжэй да Дома Урада. Гэта мы ўсё ведаем. Гэтае месца было пэтым выбрана для помніка.

— Каб абазначыць гісторыю...

— Яна застаецца. Дзеля гэтага нават змяшчаецца ўбок яшчэ адзін помнік — «Званы Нагасакі». Помнік Амельяноўку застаецца на гэтай жа восі, толькі злева. І ён будзе таў жа працаваць на ансамбля плошчы Незалежнасці, які і працаваў. Ён не будзе скаваны, наадварот, ён стане бліжэй да Дома Урада. Да праходу, які там ёсць. Я падкрэслію: гэтае рашэнне нічога не мяняе. Ні мастацкага вырашэння, ні ідэалогіі, ні кампазіцыю. Наадварот, ён будзе больш бачны — цяпер там усё ў зеляніна, нічога не бачна. Я ж сам адзін з аўтараў праекта, гэта ўсё разумею.

— Ваенная гісторыя — такая тонкая рэч...

— Я гэта выдатна разумею. Але бывае, што і дамы пераязджаюць... А ў іх (у касцёла) няма іншай тэрыторыі. А там помніка ўжо шмат — яшчэ Святому Міхаілу, «Званы Нагасакі». Безумоўна, шляхам рэканструкцыі ставіцца мова прывесці ў парадак тэрыторыю, зрабіць арганічным іспрыманне помнікаў, акцэнт на іх значнасці. Касцёл знаходзіцца на галоўнай плошчы сталіцы — Незалежнасці. Там усё вырашаецца ў комплексе, вельмі сур'ёзна. Але пытанне вы ставіце правільна. І тое, што вас гэта хвалюе — таксама выдатна. Гэта і мяне хвалюе. І наш праект ні ў якім разе не дапуськае, што помнік адыходзіць на дру-

гі план. Ён пераходзіць па той жа восі, толькі злева ад касцёла, з той жа кампазіцыяй.

— А што гэтыя планы дадуць касцёлу?

— Гэта ўжо іншая размова. Уся тэма вырашаецца глабальна. Я вырашаю так, што касцёл стаіць на п'едэстале, як быццам храм Святога Паўла ў Рыме. Мы даём магчымасць успрымаць яго і ўсю плошчу інакш. Тым больш што касцёл святых Сымона і Алены, пры ўсім яго культавым прызначэнні, яшчэ і свецкі дух трымае: там праходзяць канцэрты, розныя мерапрыемствы, там выступаў Прэзідэнцкі аркестр. Яны праводзяць актыўную культурніцкую працу. Мы даём магчымасць гэтай культуры з касцёла выйсці на вуліцу, прама на плошчу. Прыступкі будучы ж п'едэстал, які влікая пляцоўка для агляда, для выступлення хароў, для сустрач. Сам касцёл Святых Сымона і Алены — гістарычны будынак. Таму будзе зроблены сцудоўны цэнтральны падыход з гранітных прыступак, дзе падыходы будучы з бакоў. Безумоўна, будзе добраўпарадкавана ўся тэрыторыя — пакрыццё новае, азеленяне.

— А чыя была ідэя пераўтварыць тэрыторыю ля касцёла?

— Ініцыятарам з'явіўся касцёл, які настаяцель Завальнюк. Ён звярнуўся да мяне як да архітэктара, звярнуўся да скульптара Івана Місько, будзе дадзейнічаны скульплтар з Польшчы. У праекце задзейнічаны прадстаўнікі трох канфесій — праваслаўнай, каталіцкай і іўдэйскай — гэта натуральна, калі ведаць, што Пала быў шматраннай асобай.

— Нашу рэдакцыю хвалюе, каб памяць пра асобаў, якія служылі беларускаму народу пад

Не зыбкі пясок, а каварная гліна

Незвычайнае паведамленне паступіла ў цэнтр апераўтыўнага ўпраўлення Гомельскага абласнога ўпраўлення па надзвычайных сітуацыях. Жыхары аднаго са шматпавярховых дамоў у Савецкім раёне Гомеля заўважылі з балкона мужчыну, які на вачах ішоў пад зямлю, аднак самастойна не мог вызваліцца. Як высветлілася, мужчына 1956 года нараджэння выйшаў пакурыць у двор, дзе вялося рамонтныя работы дарожнага палатна. Ён стаў на адзін з участкаў з глінянай паверхняй. Ён ён расказаў, у лічаныя хвіліны гліна зазмактала яго па калені, і самастойна вызрацца з гэтай масы ў яго не атрымалася. На крыкі аб дапамозе адрагавалі жыхльцы дома, выклікаўшы супрацоўнікаў МНС. Выратавальнікі, якія своечасова прыбылі, вызвалілі грамадзяніна, даўшы яму магчымасць удачна перамясціцца на цвёрдую глебу.

БЕЛТА.

Абзац

▲ Нямецкія авіябомбы выявіў збіральнік ягадаў у лесе Віцебскага раёна. Аб небяспечнай знаходцы 48-гадовы мужчына тэрмінова паведаміў у міліцыю. Супрацоўнікі групы размініравання прыхехалі ў лясны масіў каля вёскі Тапорына і дасталі з зямлі 117 авіябомбаў вагой па 1 кг кожная. Боерпрыпасы знішчаныя.

▲ Жыхар Гродзенскага раёна ў спрэчку застрэліў свайго суседа, пасля чаго скончыў жыццё самагубствам. Індывідуальны прадпрымальнік застрэліўся з той жа зброй, з якой забіў суседа.

▲ Міліцыя праводзіць праверку па факце ўзгарання двух аўтамабіляў, прыпаркаваных ў двары шматпавярховага дома на вуліцы Гардзееўкай у Мінску. Паводле папярэдняй заключэнняў, пажар у аўтамабілях — адзін з іх пазадарожнік — пачаўся ў рухавіку. Машыны сталы лобач, іх уладальнікі, паводле папярэдняй інфармацыі, паміж сабой знаёмыя не былі. Міліцыя пакуль не бярэцца сцвярджаць, быў гэта падпал або самаўзгаранне аўтамабіляў — кропкі расставіць экспертыза. Пазадарожнік належыць камерцыйнаму дырэктару адной з фірмаў, другі аўтамабіль — мінчаніну, які працуе вадзіцелем.

▲ У рацэ Дняпр у Магілёве забаронена купанне ў сувязі з выяўленнем узбуджальніка халеры. Такая забарона з'явілася пасля гарачні і моцных дажджоў, што прайшлі апошнім часам. Спецыялісты падкрэслваюць, што для чалавека гэтая культура узбуджальніка хваробы не з'яўляецца небяспечнай, аднак забарона на купанне і піццё вады ў такіх выпадках — агульнапрынятыя папераджальныя мерапрыемствы. Аналізы вады будучь брацца двойчы на тыдзень, пасля трохразовага атрымання добрага выніку забароны будучь знятыя.

▲ У Мінску п'яная кампанія моладзі дзеля забавы з балкона дома падстрэліла вадзіцеля аўтамабіля. Каля 5 гадзін раніцы да дзяснурнага Цэнтральнага РАУС Мінска паступіла заява аб прычыненні цялесных пашкоджаньняў вадзіцелю аўтамабіля «Форд», што

СПІКЕР БЕЛАРУСКАГА ПАРЛАМЕНТА НАВЕДАЎ БРЭСЦКІ РАДДОМ

Старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Уладзімір Андрэйчанка разам са старшынёй Брэсцкага абласнога Савета Сяргеем Ашмянцавым наведалі Брэсцкі абласны радзільны дом, які летас перажыў карэктную рэканструкцыю. Яны сустрэліся з калектывам медыцынскай установы, яе пацыентамі.

Нагоды для візіту стаў не толькі вялікі рамонт і перааснашчэнне радзільні, але і стаўтыстыка. Брэсцчына ў 2008 годзе выйшла на першае месца ў краіне па ўзроўні нараджальнасці. Галоўны ўрач раддома Анатоль Дашко расказаў гасцям, што летас па ўстанове значна знізілася смяротнасць немаўлят. Спецыялісты адносяць гэта на кошт суперсучаснай апаратуры і тэхнікі, якія ўстаноўлены пасля рэканструкцыі, а таксама прафесіяналізму медыкаў.

Кіраўнік заканадаўчай улады выказаў задавальненне ад убачанага і пачутага. Падчас наведвання таксама абмеркавана надзённая праблема Брэсцкага раддома. Установа разлічаная на 3,5 тысячы родаў у год, прымае да 6 тысяч родаў. Наспела неабходнасць будаўніцтва гарадскога раддома, які ўзяў бы частку нагрукі і стаў бы падменнай установай на час штогадовай прафілактычнай апрацоўкі абласнога раддома. Цяпер прафілактыка праводзіцца толькі па аддзельных. Калі гэта не будзе зроблена, то праз некалькі гадоў раддому спатрэбіцца новы капітальны рамонт.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

ЭНЕРГІЯ СОНЦА: на ўлік кожны кілават

Больш за дзесяць гадоў супрацоўнічаючы з жыткіўцкімі мясцовымі ўладамі дабрачынны таварыства з нямецкіх гарадоў Вольбах і Фальц: «Дапамога пасля Чарнобыля» і «Жыццё пасля Чарнобыля». Па просьбе кіраўніцтва мясцовага аддзела адукацыі і культуры ўвасобілі ў жыццё праект, ацэнены ў 20 тысяч еўра: набылі сонечныя водныя калектары і ўсталювалі іх у трох дзіцячых садках Турава і Жыткіўчаў. Гэта дазволіла ўстановам адмовіцца ад выкарыстання электрагравальніка пры падагрэве вады.

— Замежныя партнёры ахвотна адгукаюцца на падобныя практыкі і бачаць у іх перспектыву супрацоўніцтва з мясцовымі ўладамі, — адзначае начальнік гаспадарчых груп аддзела адукацыі і культуры райвыканкама Андрэй ЛІМАШЭУСКІ. — Сонечныя батарэі ўсталювалі на даху кожнага з будынкаў, яны злучаюцца з бойлерам на 300 літраў і электраадагравальнікам на 80 літраў. Сонечнай энергіі аказалася дастаткова, каб у летні перыяд забяспечыць падагрэў вады на ўзроўні 60 градусаў, а ў зімовы час — да 35–40. Эканомія электраэнергіі ў адным садку за год складае каля 1,5 тысячы кілават. Увогуле ж энергазберагальнае абсталяванне дазволіла ў тры разы скараціць расход электраэнергіі на падагрэў вады для патрэб дашкольных устаноў.

— Аб жыткіўцкім вопыце эканоміі з дапамогай новых тэхналогій сёння можна даведацца ў музеі энергазберажэння, які пастаянна працуе ва ўпраўленні адукацыі Гомельскага аблвыканкама, — расказавае намеснік начальніка ўпраўлення адукацыі Гомельскага аблвыканкама Таццяна АТРОХАВА. — Усе яго экспанаты тым ці іншым чынам звязаны з беражлівым стаўленнем да энергарэсурсаў.

Ірына АСТАШКЕВІЧ, фота аўтара.

ДА ЛЮДЗЕЙ ЗА ПАРАДАЙ

Сем гадоў таму спецыяліста сельскай гаспадаркі, агранома з 20-гадовым стажам Леаніда Зубовіча абралі старшынёю выканкама Радзюкоўскага сельскага Савета Шаркаўшчынскага раёна. Родам ён з суседняй вёскі Каралінава, добра ведае тутэйшыя людзей і іхнія надзённыя клопаты. Дапамагае яму добрае веданне мясцовых звязчак і асабістаў. Ведае, каму дапамога патрэб-

на ў першую чаргу, а з кім варта неадкладна правесці выхавальную размову. Многія вёскі на тэрыторыі гэтага Савета маюць прывабны выгляд, як, напрыклад, Савуткі ці тыя ж Радзюкі. У чым немалая заслуга работнікаў выканкама. Але пытанні добраўпарадкавання населеных пунктаў застаюцца парнайшаму надзённымі і прыярытэтнымі на парадку дня ў старшыні і яго калег. Леанід

Іванавіч ведае кожную сядзібу, знаходзіць час наведаць кожнага гаспадарка. Для яго вельмі істотна з жонкам жыхаром наладзіць узаемаразуменне і даверлівыя адносіны. Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара. На здымку: Леанід ЗУБОВІЧ з жыхарамі вёскі Радзюкі. Шаркаўшчынскі раён.

ШЛЯХ ДА СВЯТОЙ КРЫНІЦЫ

Зямля, дзе разгарнуліся найбольш драматычныя падзеі абароны Магілёва летам 1941 года і адначасова месца пачатку вызваленчай аперацыі «Баграціён» — паралелі з мінулай вайной тут будучы сапраўды да месца. І ў той жа час нельга не заўважыць: Чавусчына адметная не толькі гэтым. Раён мае шмат іншых цікавых «разыначак» — праўда, амаль невядомых большасці турыстаў.

Як конь знайшоў «рэцэпт»

Магчыма, аматараў старажытных замкаў, палацаў і кляштароў чакае лёгкае расчараванне. Невялікі раён «паміж Магілёвам і Мсціславам» насамрэч ступае суседзям, з помнікаў даўніны тут захавалася хіба што некалькі старых дамоў непасрэдна ў Чавусах і Свята-Мікольская царква ў вёсцы Благавічы — цяперашні мураваны храм, што паўстаў у самым пачатку мінулага стагоддзя, пасля працяглага забыцця сёння служыць вернікам зноў. Затое ўсіх, хто аддае перавагу «прыроднаму варыянту», чакаюць цікавыя знаходкі.

300-гадовы дуб у вёсцы Ра-

мінка, велізарны валун каля Нова-Аляксандраўкі, таямнічыя каменныя крыжы-абарогі ў Пучыках і адно з найбуйнейшых на Магілёўшчыне азёрнае Рудзье — гэты пералік мясцовых адметнасцяў далёка не поўны. І ўсё ж у першую чаргу раён вядомы ўнікальнымі крыніцамі, «святага вада» б'е з-пад зямлі каля вёсак Каменка і Гарбавічы, а таксама ў мясцовасці Байкава — тут, у лагчыне блізу вёсак Нова-Глораўка і Петухойка, можна назіраць цэлы каскад сямі гаючых струменяў.

Дагэтуль жыве такое паданне. Неяк блукаў у мясцовасці Байкава стары сляпы конь, аж пакуле не праваліўся пад зямлю. А калі пачалі жывёлу выцягаць, то высветлілася, што рабіць гэта даводзіцца з падземнай крыніцы. Прычым пасля «знаёмства» з вадой конь пачаў бачыць. А ў выніку — з'явілася новая традыцыя.

Верыць легендзе ці не — справа асабістая, тым больш што хімічны склад мясцовай

вады дагэтуль дакладна невядомы. Але ёсць дакладны факт: вада гэта чыстая і ніколі не псуецца. А яшчэ даводзіцца канстатаваць, што ў Байкава заўсёды цягнуліся вернікі, і да таго ж — усіх канфесій. Людзі паставілі тут каплічку і крыжы, шмат стагоддзямі каля крыніцы ладзіліся набажэнствы на Тройцу. Завядзёнка не змянілася нават у гады «ваўнічнага атэізму». Крыніцы неаднойчы спрабавалі закідаць каменнем, але вернікі разбіралі завалы і прыходзілі зноў. Ідуць і па сёння, бо перакананыя: тут можна пазбавіцца ад праблем з вачамі і многіх іншых хваробаў. Ці, у крайнім выпадку, заўсёды ёсць шанец атрымаць сапраўдныя далікатасы. Кажуць, што на крынічній вадзе вельмі добра растуць агуркі і памідоры. А засолена на той жа вадзе гародніна мае непаўторны водар і смак.

«Некамерцыйны» варыянт

На першы погляд, умовы для развіцця турызму ў раёне — лепш не прыдумаеш. Апроч святых крыніц, край адметны балотамі, рэкамі і лясамі, інакш кажучы, ягадамі, паляваннем і рыбалкай. Ёсць і па-сапраўднаму

АДКРЫТЫ ФОРУМ «У нас перасталі прымаць малако...»

Як стымуляваць развіццё асабістых гаспадарак?

Падчас крызісу дзейнасць буйных сельскагаспадарчых прадпрыемстваў становіцца такой жа рызыкаўнай, як і прадпрыемстваў прамысловасці. У такіх умовах больш устойлівым застаюцца асабістыя падсобныя гаспадаркі, якія ўносяць значны ўклад у агульныя валовыя паказчыкі. На Міншчыне, напрыклад, на іх долю прыходзіць трэць усяй сельгаспрадукцыі, якая вырабляецца ў вобласці. Падтрымка асабістых падсобных гаспадарак — адзін з дзейных прыярытэтаў, аднак, на жаль, не ўсё атрымліваецца так, як хацелася б.

Старшыня Барздоўскага сельскага Савета Аршанскага раёна Тамара ІВАНОВА:

— Калі браць буйную рагатую жывёлу, якая ўтрымліваецца ў асабістых падсобных гаспадарках, у прыватнасці, кароў, іх колькасць хай сабе і нязначна, але паманшаецца. Напрыклад, сёлета ў нас 184 каровы, а летас было 200. Колькасць саміх падворкаў таксама памяншаецца. Гэта ў многім абумоўлена ўзрастаннем жыхароў — нашы вёскі «старэюць», хоць у цэнтральных сядзібах маладыя сем'і зараз пачалі заводзіць кароў. Калі браць свіней, то тут назіраецца невялікая павелічэнне пага-лоўя. Свіней трываць прасцей. Яны не патрабуюць нарыхтоўкі сена, іх не трэба даіць, пасвіць. Многія нашы сем'і лічаць, што трываць свіней больш выгадна. Некаторыя жыхары трываюць трусаў, пушчу, авечак, коз. Гэта, як правіла, тыя, хто ўжо не ў стане трымаць кароў.

На тэрыторыі нашага сельсавета знаходзіцца тры сельгаспрадпрыемствы — падсобная гаспадарка Аршанскага райаграсэрвісу, сельскагаспадарчы філіял «Браздзетчына» Аршанскага мясакансервавага камбіната і РСУП «Задняпроўскі». Яны заўсёды дапамагаюць насельніцтву ў апрацоўцы агародаў. Не было такога, каб у некага з жыхароў засталася неўзраная, незасяяная зямля, не сабраная з поля збожжа. За 6 гадоў, што я тут працую, і такога не назіралася. Паслуга па апрацоўцы агародаў не бясплатная, але цана сімвалічная.

Аршанскі райаграсэрвіс, напрыклад, не толькі апрацоўвае агароды, але і дапамагае ў пасеве збожжавых. Зборам лішкаў малака ў насельніцтва ў нас таксама займаюцца менавіта сельгаспрадпрыемствы. Яны заключылі дагаворы з малаказдачыкамі, дзе ўказана, што, напрыклад, Аршанскі райаграсэрвіс і «Браздзетчына» акрамя сена выдаюць яшчэ і фуражнае зерне. За здадзенае малака забяспечвае прыватнае пагаляе сенам і «Задняпроўскі». Гаспадаркі самі косяць, сушаць сена, збіваюць у рулоны і прывозяць на падворкі. Людзі плячэць толькі за амартызацыю тэхнікі. Разлікі за малака праводзіцца своечасова. Адзначаю, што малака збіраецца нават у аддаленых населеных пунктах, напрыклад, у вёсцы Баяры, дзе сёння на ўтрыманні ўсяго 6 кароў (хоць сельгаспрадпрыемстваў гэта нявыгадна па прычыне вялікіх транспартных выдаткаў).

Закупачная цана на малако сёння складае 665 рублёў за літр плюс датацыя 75 рублёў. У нас мільёны трымаюць 2-3 каровы, ёсць і таіка, у каго 6 кароў. Людзі з гэтага жывуць, у некаторых сем'ях гэта асноўная даходная крыніца. Разлікі за малака праходзіць кожную дзесяцігоддзю, своечасова.

Дзякуючы развіццю прыватных гаспадарак, думаю, трэба ўзяць закупачную цану на ўсю сельгаспрадукцыю, якая здаецца, бо на яе выбар затрачана вялікая цыжка праца. І павялічыць аб'ём нарыхтоўкі сена і збожжа, якімі гаспадаркі забяспечваюць насельніцтва.

Добрай дапамогай стануць ільготныя крэдыты на развіццё асабістых падсобных гаспадарак, што прапануе «Беларусбанк».

Сакратар Барздоўскага сельвыканкама Добрушскага раёна Таццяна НІКІЦІНА:

— Колькасць асабістых падсобных гаспадарак у нас апошняга года даўга не змяняецца і складае 295 двароў. Пагаляе падае: летас было 62 каровы, на пачатку года — 57, а на сёння ўвогуле засталася не больш за 45 гадоў. Першая прычына — цыжка самім нарыхтоўцаў сена. Летас тым, хто апрацоўваў «калгасныя» буракі, гаспадаркі (СВК «Баршоўскі») выдзяляла 1-2 рулоны сена. Астатнія нічога не атрымлівалі. Набытае сена дзе што можа (між іншым, закупіць асабіста няма дзе). Нехта косяць сам. Тыя, хто да восені не зможа нарыхтаваць сена, — паздаюць сваіх кароў.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

МЯСЦОВЫ ІНТАРЭС

Інвестары не пашкадуюць, калі наладзіць свой бізнэс у Лідзе і Крычаве. Бо гэта лідары мясцовага рэгіянальнага развіцця, пераможцы рэспубліканскага конкурсу «Лепшы горад для бізнэсу», які арганізавалі сёлета прадпрыемальнікі аб'яднаны, бізнэс-асацыяцыі і аналітычныя цэнтры Беларусі. Ганаровыя дыпломы лаўрэатам старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрыемальнікаў і працадаўцаў Уладзімір Карагін уручыў падчас міжнароднага эканамічнага форуму ў рамках традыцыйнай, пятай па ліку выстаўкі-прэзентацыі «Ліда-рэгіён-2009».

І ўжо сёння інвестары прымаюць канкрэтныя рашэнні ў гэтым кірунку, не чакаючы, што асабіста важна, калі скончыцца сусветны фінансавы-эканамічны крызіс. Пра адзін з такіх крокаў паведамаў удзельнікам лідскага эканамічнага форуму «Міжнароднае і міжрэгіянальнае супрацоўніцтва — праграмы і напрамкі развіцця асобных тэрыторый» бізнесмен з Італіі Джузэпэ Пільеры. Літаральна некалькі дзён таму ён заключыў з уладамі Лідчыны пагадненне аб рэалізацыі праекта па зборы, утылізацыі бытавых і прамысловых адходаў з дапамогай атамнага біягазу і электраэнергіі. Першапачатковыя замежныя інвестыцыі ў будаўніцтва

ЛІДСКАЕ АНТЫКРЫЗІСНАЕ «ЛЯКАРСТВА» — МІЖРЭГІЯНАЛЬНЫЯ СУВЯЗІ

завада могуць скласці 4 мільёны еўра, а яшчэ большыя сродкі мяркуецца задзейнічаць на далейшых этапах праекта.

— У нас ёсць усё неабходнае для развіцця эканомікі рэгіёну і дасягнення поспеху — выгаднае географічнае становішча, шматлікая прамысловасць, аб'ёмны рынак, працавітыя людзі, — зазначае старшыня Лідскага райвыканкама Андрэй ХУДЫК. — І мы працуем над тым, каб якасць нашай прадукцыі адпавядала ўзроўню міжнародных стандартаў. Згодна з імі, сёння сертыфікаваны больш за 80 працэнтаў лідскіх тавараў. Пра ўзаемавыгаднае супрацоўніцтва прадпрыемстваў раёна са сваімі партнёрамі ў краінах СНД і далёкага замежжа сведчыць той факт, што 30 працэнтаў нашай прадукцыі экспартуецца ў больш чым 60 краін. За апошнія чатыры гады аб'ём экспарту павялічыўся больш чым удвая і нават у сёлётных умовах, нягледзячы на некаторае скарачэнне, ніводны партнёр не ўпущаны. У нас паспяхова працуюць 47 прадпрыемстваў з расійскім, украінскім, польскім, літоўскім, амерыканскім, германскім,

італьянскім, аўстрыйскім капіталам. Профіль іх дзейнасці самы розны — ад вырабу марожанага да вытворчасці складанай апаратуры і аптычных прыбораў. У сумесных і замежных прадпрыемствах заняты каля дзвюх тысяч чалавек. А значыць, існуючая ў Беларусі заканадаўчая база дазваляе паспяхова працаваць нашым замежным партнёрам, забяспечваючы роўныя ўмовы для бізнэсу і цалкам абаранячы камерцыйныя інтарэсы інвестараў.

Першаарговай задачай на сённяшнім этапе старшыня райвыканкама лічыць стварэнне спрыяльных умоў замежным інвестарам для ўкаранення перадавых тэхналогій пры рэканструкцыі наяўных альбо арганізацыі новых вытворчасцяў на тэрыторыі раёна. І, як бачна, гэта не прыгожыя словы, не дэкларацыі аб намерах, а рэальныя, глыбока прадуманыя і арганізаваныя справы мясцовых уладаў і прадпрыемстваў.

Вось яшчэ некалькі канкрэтных прыкладаў. Пасля мінулагадняй выставы «Ліда-рэгіён» італьянскай кампаніі на тэрыторыі раёна выдзелілі зямельны ўчастак плошчай 100 гектараў, і там ужо ажыццяўляецца інвестыцыйны праект па вырошчванні пладоўных дрэваў і вінаграднікаў. Фінскі канцэрн «Ovi» стаў буйнейшым акцыянерам і стратэгічным інвестарам ААТ «Лідскае піва» ў справе тэхнічнага пераўзбраення і модернізацыі вытворчасці. Беларуская-латвійскае прадпрыемства «Лідскі керамізавы завод» наладзіла выраб керамізату, у стадыі распрацоўкі праекты будаўніцтва ў раёне з удзелам замежных інвестараў завада гарачага цынкавання і вытворчасці экалагічнага папярова-цэлюлознай прадукцыі.

Дарэчы, каб зрабіць Лідчыну яшчэ больш прывабнай для інвестыцыяў, 492 гектары тэрыторыі раёна, згодна з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 17 сакавіка гэтага года, уключаны ў склад свабоднай эканамічнай зоны «Гроднаінвест». І ўжо зарэгістраваны два рэзідэнты СЭЗ, а таксама разглядаюцца іншыя праекты з удзелам замежнага капітала.

Не сядзячы склаўшы рукі ў чаканні лепшай эканамічнай кан'юнктуры і лідскай старажылы, прадпрыемствы з салідным стажам. У прыватнасці, шклозавод «Нёман», згодна з

фармацыяй намесніка дырэктара па маркетынгу Аляксандра СУЧКОВА, цяпер актыўна развівае сваю тавараправадую сетку, каб узмацніць экспертныя пазіцыі. Першая пастаўка — фірменная крама ў Ніжнім Ноўгародзе, на чарзе Казань і Самара. Пашыраюцца і міжрэгіянальныя сувязі з Украінай. Пасля Кіева дэлегацыя шклозавода плануе наведаць Херсон, Нікалаев, Адэсу, Сімферопаль, Севастопаль. А Лідская мэблевая фабрыка, паводле слоў намесніка дырэктара Івана СНАСЦІНЫ, робіць націск на тэхнапрацаванне і навіні. Пры гэтым вытворчы працэс пастаўлены ў прамую залежнасць ад характэрнай для мэблі сезоннасці продажаў. Каб не паўтаралася сітуацыя мінулых гадоў, калі фабрыка была не ў стане выканаць усе заказы спажыўцоў.

Як заўсёды, лідскія прадпрыемствы вельмі адказна, творча падышлі да прэзентацыі сваёй прадукцыі зямлякам, а таксама гасцям з іншых рэгіёнаў Беларусі і замежжа, да якіх сёлета ўпершыню далучыліся прадстаўнікі Кітая, Вялікабрытаніі, Індыі, Ірана, Паўночнай Ірландыі і Грузіі. У прыватнасці, вітрына Лідскага мяс-

ных рынкаў, іх структуры і дынамікі, канкурэнтнага асяроддзя, цэнавыя агляды на самых розных таварах, маніторынг сеткі рознічнага гандлю, аналіз спажывецкіх перавагаў, гатовы дапамагчы ў пошуку бізнэспартнёраў на пастаўках абсталявання для гэтых прадпрыемстваў і збыце іх прадукцыі. Мы, зразумела, не будзем за іх прадаваць. Аднак калі прадпрыемства зацікаўлена збыць сваю прадукцыю, то няхай звяртаецца і мы паспрабуем знайсці для яго кліентаў. Цяпер, да прыкладу, праводзім маркетынгавыя даследаванні па расоўванні ў краінах СНД прадукцыі Лідскага малачакансервавага камбіната.

Паказальна, што менавіта Ліда стала першым беларускім раённым цэнтрам, дзе два гады таму адкрыўся філіял гэтай вядучай у рэспубліцы кансалтынгавай арганізацыі, якая ажыццяўляе комплексную інфармацыйна-маркетынгавую падтрымку і садзейнічае развіццю знешнеэканамічнай дзейнасці.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ДАВЕДКА. З 2005 года, калі ў Лідзе адбылася першая эканамічная выстава-прэзентацыя, заключана 11 пагадненняў аб эканамічным і культурным супрацоўніцтве з рэгіёнамі замежных краін. Адкрыты гандлёвы дом «Ліда-рэгіён» у Маскве са штогадовым тавараабаротам каля трох мільянаў долараў. Пасля дзелавых сустрэч на выставе арганізаваны гандлёвы дом «AZ Neman» у Баку. Выставы пасадзейнічалі ў арганізацыі паставак аўтобуса «Нёман-3232» у Армению. Сёння на тэрыторыі Лідскага раёна замежным інвестарам прапаноўваецца перспектывныя праекты, у прыватнасці, па будаўніцтве жылля і арганізацыі вытворчасці будматэрыялаў. Сярод актуальных задач — будаўніцтва аквапарка, гасцінчнага комплексу, арганізацыя прыдарожнага сэрвісу.

МОКРЫЯ СПРАВЫ

Надвор'е цяпер займае першыя радкі ў навінах: спачатку шакіраваў патап у Мінску, праз два дні ўсхвалявалі размытыя дарогі і падтопленыя палі ў рэгіёнах. Можна, і няма ў прыроды дрэннага надвор'я, але з яго наступствамі даводзіцца спраўляцца цяпер мясцовым уладам. Якія праблемы прынеслі вясковым Магілёўшчыны ўпартыя дажджы і якая дапамога патрабуецца людзям, расказваюць старшыні сельскіх Саветаў.

Уладзімір МАЧУЛЬСКІ, старшыня Благавіцкага сельскага Савета Чавускага раёна:

— Ды мы тут цяпер як на востраве! Навокал усе дарогі парамываала. Возера ў Благавічах так моцна разлілося, што не праехаць. І нават новы мост, які практычна дабудавалі, таксама заталіла. Вядома ж, усё гэта ўскладняе жыццё і працу: да размытых фермаў не праехаць — ні малако забраць, ні жывёлу з поля прыгнаць.

Транспарт не ходзіць. Але добра, што прывезлі да нас хлеб праз нейкія далёкія аб'язныя дарогі. Так што жывём! Калі дождж нарэшце скончыцца, то будзем выпраўляць сітуацыю.

Уладзімір ДАНИЛЕНКА, старшыня Кароўчынскага сельскага Савета Дрыбінскага раёна:

— У ноч на панядзелак быў моцны лівень, і ўдзень дождж не спыняўся. Усё заталіла, так што калі мяркуеце прыехаць да нас у госці, не забудзьцеся на гумавыя боты. Без іх тут не прайсці!

Безумоўна, такія ўмовы надвор'я ўплываюць на нашу працу. Цяпер у нас Год зямлі, і трэба актыўна займацца навадзеннем парадку на зямлі. Але ніяк нам не разгарнуцца з добраўпарадкаваннем месцаў адпачынку. Затое пустазелле даводзіцца ледзь не штотыдзень касіць у маланаселеных вёсках на месцы разбураных нежылых дамоў і старых садоў.

Людзі ў нас вельмі занепакоеныя бульбай: якую не пакасіла фітафтора, тая павымакала. Таму ўжо цяпер сталі складаць спісы, каб дапамагчы бульбай малазабяспечаным людзям.

Пенсіянеры моцна хвалююцца за ўборку ўраджая на сваіх прысядзібных участках у сувязі з неспрыяльным надвор'ем. Але мы ў сельсавеце гэтае пытанне абавязкова вырашым: у нас ёсць і атрады сельгастэхнікі, і прыватныя камбайны.

Аляксандр КАЖЭКА, старшыня Копцеўскага сельскага Савета Горацкага раёна:

— Запіваюць дажджы. Самыя вялікія складанасці — з сельгасработамі: тэхніка не ідзе на палі.

Смаеа добрае, што за некалькі сонечных дзён, якія прамільгнулі ў чарадзе дажджоў, мы паспелі выдаць людзям сена. Вяскоўцы атрымалі кармы за здэднявую прадукцыю — малако і цялятцаў, а таксама па тоне сена на кожную карову, якую трымае працаўнік сельскай гаспадаркі. Можна сказаць, тут нам проста пашанцавала. І хоць кармы не ідэальныя і грубаватыя, але людзі задаволены: жывёла галадаць не будзе.

Дзіна ВІХРОВА, старшыня Верхнештошчыскага сельскага Савета Быхаўскага раёна:

— Усю ноч калаціў па вокнах моцны лівень. Цяпер бегаем і глядзім наступствы.

У нас тут так разлілася малая рачулка Ташчыца, што выйшла з берагоў і падталіла агароды з бульбай. Раней такіх сур'ёзных разліваў не было ніколі! І людзям, якія страцілі ўраджай з-за вады, можна толькі паспачуваць. Але іх пасевы не былі застрахаваныя.

На дарогах стаіць вада. Яны, вядома ж, не на баланс сельсавета. Але калі яны нічыёныя, то значыць — нашы, і нам давядзецца пра іх клапаціцца. У нас грошай на неабходны рамонт нестае, таму сельсавет будзе звяртацца да камунальных арганізацый па дапамогу. Цэнтральныя асфальтавыя дарогі — у добрым стане, а вось грунтовыя давядзецца падсыпаць і грэйдаваць.

Мікалай ШАКУРА, старшыня Цяхцінскага сельскага Савета Бялыніцкага раёна:

— Дажджы запіваюць, спакою няма. І, безумоўна, гэта адбываецца на працы Савета: няма нармальнага добраўпарадкавання, у людзей залівае агароды. Вяскоўцы не былі гатовыя да такіх дажджоў і разліваў. Яны капаюць і спрабуюць спускаць ваду, але прынамсі бульбу ўжо не ўратаваць. Можна было застрахаваць будучы ўраджай альбо браць увесну іншыя участкі зямлі, дзе не пагражаюць падтапленні. Але ўсім хочацца каля хаты, ды і хто ведаў, што будзе такое жahlівае надвор'е?

Усё ў вадзе! На участках, дзе расце бульба, немагчыма прайсці — ногі правальваюцца. Калі дробнай бульбы яшчэ, мабыць, удацца сабраць на насенне і на ежу, то на корм жывёле дастаткова не будзе. Вярнулі тры вяскоўцы, якія пасадзілі бульбу раней. Тыя ўжо і ядуць, а астатнім давядзецца набываць дадаткова ў нашай сельскай гаспадарцы.

Але няма дрэннага без добрага. У дажджы пайшлі ў рост грыбы. Лісчак цяпер шмат: прадаюць іх па 2 тысячы за кілаграм. І наш сельсавет, які і заўсёды, імкнецца зарабіць за кошт тых, хто набывае дары лесу ў вяскоўцы. Мы кантралюем нарыхтоўкі.

Аляксей РЫБАКОЎ, старшыня Комсеніцкага сельскага Савета Круглянскага раёна:

— Ужо які дзень ідзе дождж без перапынку! І праблемы ў нас унікаюць з узвядзеннем аграгарадка Запруддзе: там трэба рабіць добраўпарадкаванне, ставіць агароджы, ствараць зялёныя зоны. А тут то будра, пасля якой паламаныя дрэвы трэба прыбраць, альбо ліўні заліваюць.

Людзей таксама нервуе зрыў графіка сельгасгаспадарчых работ. Уборка збожжавых затрымліваецца, у некаторых месцах пасевы паляглі альбо падтопленыя. З бульбай праблемы.

Але будзем жыць і працаваць. Адолеем і гэтыя праблемы.

Запісала Ілона ІВАНОВА.

«У нас перасталі прымаць малако...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Другая прычына скарачэння пагаляюў — у нас перасталі прымаць малако. У нашым раёне пытаннем закупкі малака займаюцца Саветы, але менавіта ў нас гэтую функцыю паранейшаму выконваў «калгас» (на тэрыторыі сельсавета ўсёго адна вёска, са зборам малака не было ніякіх праблем). «Калгас» прымаў малако і карміў ім цялят. Потым пачаў перадаваць яго на малаказавод. Два разы нам вярталі малако (то антыбіётыкі знойдуць у ім, то яшчэ што), а з красавіка ўвогуле перасталі прымаць. Раней бралі любое малако, а цяпер патрабаванні да якасці сыравіны значна павысіліся. Як я мяркую, людзі будуць здаваць кароў. Ім сёння вельмі цяжка. Кожны выжывае, як можа. Нехта знайшоў збыт малака ў горадзе, нехта поіць малаком свіней і цялят. У мяне сваё карова, я важу малочную прадукцыю ў Гомель, знайшла там людзей, якія па тэлефоне робяць заказ, а я рыхтую для іх колыкі трэба тварогу, малака, смятані. У мяне праблемы няма. Некаторыя возяць на кірмаш. Але гэтым не кожны стане займацца і здароўе не кожнаму дазволіць.

Раней малако прыносіла нам немалыя даходы, асабліва калі ў яго дзве каровы і болей. Людзі спадзяваліся на «малочныя» грошы, збіраліся сена на іх набыць. А малако перасталі прымаць. У нас мала хто трымаў карову для сябе, у асноўныя — для задчы малака, для атрымання даходу. Сёння малако наша нікому не патрэбна — ні малаказаводу (склады завалены прадукцыяй), ні тым больш «калгасу». Яму самому неаднойчы вярталі малако — па 6, па 10 тон. Было такое, што малако проста вылівалі ў канаву.

Сельскаму Савету зараз браць на сябе абавязкі па закупцы малака, лічу, не варта. Сельскі Савет — гэта ўлада, ён не павінен нічога ні закупляць, ні прадаваць. У нас няма памішкання, дзе можна было б працяраць сабраана малако, няма інвентару, біёнаў, апарата для праверкі тлустасці і г.д.

У калгаса свае праблемы. Людзі спадзяюцца толькі на сябе. Многія трымаюць свіней. Калі выгадаваць свіню і прадаць — можна атрымаць нейкую капейку. У нашых «калгаснікаў» вельмі маленькі заробак. Нават у даярак. У мінулым месяцы малако вярталі СВК некалькі разоў, даяркам за яго ўжо не заплаціць (яны атрымліваюць грошы толькі за прынятае малако, але даць кароў усё адно трэба было). Што яны атрымаюць? Мізэр. СВК развальваецца. Праўда, цяпер прыйшоў новы малады кіраўнік, можа, нешта зменіцца.

Сакратар Пагранічнага сельвыканкама Бераставіцкага раёна Наталля ТРУШ:

— Раней у нас штогод пагаляюў кароў няўхільна скарачалася. А сёлета на некалькі галоў у нас «плюс». З чым звязаны гэты рост — скажаць цяжка. Закупкаў малака ў нас займаецца СВК «Цяцярэўка». Ёсць спецыяльна абсталяваны транспарт, малаказборшчыкі. Праблем тут не ўзнікае, скаргаў на гэты конт у сельсавет не паступала. З кожным малаказдатчыкам заключаны дагавор, прадводзіцца пэўная работа. СВК здае малако на малаказавод і атрымлівае за гэта грошы. Выдадна і людзям, і СВК, і працоўшчыку. Людзям, згодна з дагаворам, даюцца кармы для жывёлы. Акрамя таго, па выніках года лепшыя малаказдатчыкі ўзнагароджваюцца грашовамі прэміямі. У людзей ёсць зацікаўленасць трымаць кароў і здаваць малако.

Што датычыцца іншых відаў прадукцыі, то яе закупляе ў насельніцтва райсамажыўтварыства. Цяпер вядзецца актыўная закупка вішні, ядла, бульбы.

Большая частка працаздольнага насельніцтва працуе ў СВК (адзіным сельгаспрадпрыемстве на нашай тэрыторыі), ён жа робіць і ўсе сельгаспаслугі па апрацоўцы прысядзібных участкаў. Дапамагае і тым, хто не з'яўляецца яго работнікам, нікому не адмаўляе. Напрыклад, выдзяляе ўчастак, выкарыстае бульбу, апрацоўвае, збірае ўраджай. Чалавецка трэба толькі заплаціць (цэны прымальныя).

Інга МІНДАЛЁВА.

РУХ АДНОЎЛЕНЫ

У Магілёўскай вобласці ліквідуюцца наступствы ліўневых дажджоў, якія прайшлі 26-27 ліпеня.

Найбольшая колькасць ападкаў выпала ў Слаўгарадзе (136 мм), Магілёве (68 мм) і Чавусах (50 мм). У наступныя суткі падраздзяленні МНС адпампоўвалі ваду ў 120 жылых дамах і іншых будынках.

27 ліпеня да 22 гадзін, паведамля прэс-служба Магілёўскага абласнога ўпраўлення МНС, рух па аўтамабільных дарогах, якія былі размыты дажджом, быў адноўлены. Адрамантаваны і ўмацаваны пашкоджаныя патакамі вады аўтадарогі ў Чавускім і Слаўгарадскім раёнах.

Ад ліўняў пярэп'яла і чыгунка: у Магілёўскім раёне чыгуначнае палатно размыла, а ў Чавускім

адбылося апаўзанне грунту з чыгуначнага насыпу. Рух цягнікоў таксама адноўлены.

Ілона ІВАНОВА.

Здымак прадстаўлены Магілёўскім абласным упраўленнем МНС.

ЭНЕРГАЗАБЕСПЯЧЭННЕ — У ПАРАДКУ

У выніку разбуральнай дзейнасці ветру з дажджом 61 населены пункт у шасці раёнах Гомельскай вобласці быў адключаны ад электраэнергіі. Вышлі са строю 236 падстанцый. На ліквідацыі наступстваў стыхій працавалі 11 брыгад раённых электрасетак. Супрацоўнікаў МНС таксама шматразова выклікалі для адпампоўвання вады з падтопленых будынкаў і прыбірання аварыйных дрэў. На момант даж-

дакатнай справе. Смерць — штука сурова.

На старых могілках пануе сумбур, і каб навесці там парадка, патрэбны грошы, якіх у сельсавета няма. Калі б у раённым бюджэце на гэтыя мэты былі закладзены пэўныя сумы, то многія праблемы з упарадкаваннем могілак былі б закрыты.

На мой погляд сучасныя могілкі павінны выглядаць так. Зялёны газон, на якім стаяць роўнымі радамі сціплыя помнікі. Пры могілках павінна быць невялікая арганізацыя, якая будзе сачыць за парадкам, касіць газон, капаць магілы... Работу варта арганізаваць такім чынам, каб людзям менш даводзілася трыя помнікі рамантаваць, а магілы падпраўляць. У наш прагматычны век такі падыход быў бы найлепшым. Тым больш што з часам на могілках усё больш і больш забытыя магілы. Іх таксама неабходна хоць зрэдку прыводзіць у парадка.

Дарэчы, у пастанове ад 28 чэрвеня 2002 г. №17/43, распрацаванай міністэрствамі жыллёва-камунальнай гаспадаркі і аховы здароўя, прапановуецца і газонны варыянт могілак. Напрыклад, пад Баранавічамі каля в. Русіна такія могілкі ёсць, і многія аддаюць перавагу ім.

А што думае наконтак такога варыянта старшыня Ляхавіцкага райсавета дэпутатаў Яўген ЮРЛЕВІЧ?

— Я за тое, каб на могілках быў па-

У прыцыпе, у нас і «бытоўка» можа аказаць падобныя паслугі, і ўчастак Бераставіцкага РУП ЖКГ, але ўсе асноўныя пытанні ўсё ж вырашае СВК.

Для стымлявання развіцця асаблівых падсобных гаспадарак трэба ўдасканаліць сістэму закупкі лішкаў вырабленай сельгаспрадукцыі (даць магчымасць аператыўна яе здаць і адрозна атрымаць уплату), а таксама звярнуць увагу на арганізацыю міні-кірмашоў. Людзі неаднаразова звярталіся да нас з такімі просьбамі — яны хацелі б не везці лішкі сваёй прадукцыі даўка, а мець магчымасць прадаць яе на месцы, на міні-кірмашы.

Сакратар Бродаўскага сельвыканкама Барысаўскага раёна Вольга ЗАЯЦ:

— Калі гаварыць пра буйную рагатушку жывёлу, то ў нас назіраецца скарачэнне пагаляюў. Насельніцтва старэе, а моладзь не хоча трымаць кароў. На тэрыторыі сельсавета разваліўся «калгас», перастаў існаваць гадоў 10 таму. Ёсць аграрна-жывёлагадоўчая гаспадарка Барысаўскага завода «Аўтагідрэамацьяльнік» і падсобныя сельскія гаспадаркі «Белтэлекама», акрамя таго, землі на шага сельсавета знаходзяцца ў апрацоўцы яшчэ некалькіх гаспадарак. Усе яны дапамагаюць мясцовым жыхарам у апрацоўцы іх участкаў. Але калі быў адзін калгас «Бродаўка», цэнтралізацыя была большай, адпаведна і дапамога — больш адчувальнай. Калі калгас разваліўся, не стала працы для людзей. З таго часу працаздольнае насельніцтва намагаецца з'ехаць за межы сельсавета, туды, дзе ёсць працоўныя месцы. Разумеюць, за кошт толькі сваёй падсобнай гаспадаркі пражыць даволі цяжка. Трэба яшчэ дзесці працаваць. Людзі ўпадкоўваюцца ў горад, на прадпрыемствы ў іншых сельсаветах, а значыць, на сваю гаспадарку часу ў іх застаецца мінімум і скаціны яны трымаюць меней. Калі яны працавалі ў нашым калгасе на ферме, маглі дазволіць сабе трымаць больш вёскай жывёлы.

Інга МІНДАЛЁВА.

ШЛЯХ ДА СЯСТОЙ КРЫНІЦЫ

Што прапанаваць турысту?

Чавускі цэнтр турызму, краязнаўства і экскурсій стаў своеасаблівым «правапераймальнікам» мясцовай дзіцячай турбазы. Бо апошняя — ужо мела традыцыі. Шмат гадоў запар у раёне ладзіцца паходы, працуюць гурткі краязнаўства, турызму і спартыўнага арыентавання, а таксама палатанчыя летнікі. Як правіла, усё гэта разлічана на школьнікаў ад 12 да 17 гадоў. І зусім не выпадкова: менавіта такі ўзрост лічыцца «пераходным». А значыць, турыстычныя з'янткі не толькі адпачынак ці адраўленне, але таксама — прафілактыка падлеткавай злачынасці.

— Адначасова мы маем і іншыя мэты, — распадае інструктар-метадыст цэнтра Алена КУНДЗІКАВА. — Не скарэц, што Чавускі раён тыпова сельскагаспадарчы і датацыйны, а значыць, грошай на усё не хапае. Таму даводзіцца шукаць варыянты: тыя ж школьнікі дапамагаюць даглядаць помнікі, прымаюць удзел у добраўпарадкаванні лясцоў і зонаў адпачынку. А яшчэ — вядуць краязнаўчую работу, дапамагаюць у распрацоўцы новых маршрутаў. І гэта вельмі да месца, бо цяпер наш цэнтр падаў документы на атрыманне ліцэнзіі на аказанне турыстычных паслуг.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Безумоўна, пасля атрымання ліцэнзіі адным з напрамкаў стане арганізацыя экскурсій — у Магілёў, Мінск, Мсціслаў ці Палацк. Але, з іншага боку, раён збіраецца прымаць гасцей у сябе. Цэнтр мае намер атрымаць уласнага экскурсавода, ужо распрацаваныя маршруты па Чавусах, па мясцінах, звязаных з Вялікай Айчыннай вайной — напрыклад, у месца прарыву абаронцаў Магілёва з акружэння ці ў месца пачатку аперацыі «Баграціён».

Урэшце рэшт, нельга скідаваць з рахункаў тыя ж Байкаўскія крыніцы. Адно, было б нялішне ўкласці ў развіццё гэтага аб'екта крыху грошай. На жаль, дабрацца туды цяжка. А тым часам зацікаўленасць у крыніцах ёсць, і не толькі ў жыхароў раёна.

— Пытанне з добраўпарадкаваннем вырашальнае, абнавіць алтанкі ці зрабіць зручныя прыступкі можа лягас, — мяркуе старшыня Чавускага райсавета Аляксандр ЧЫКАНАУ. — Складаная сітуацыя з праектамі падзійнай дарогі — сёння гэта не пад сілу ні сельсавету, ні нават нашаму раёну ў цэлым. Таму пакуль тут перш-наперш даводзіцца разлічваць на з'яўленне прыватнага гаспадара. А са свайго боку мы гатовыя аказаць яму усю патрэбную дапамогу.

Сяргей ГРЫБ.

КВАТЭРНАЕ ПЫТАННЕ

КАЛІ Ё СУСЕДЗЯЎ ДАМЫ З ВЫГОДАМІ

Палажэннем аб выдзяленні грамадзянам Рэспублікі Беларусь аднаразовых бязвыплатных субсідый вызначана, што яны, субсідыі, выдзяляюцца для будаўніцтва (рэканструкцыі) або набыцця жылых памішканняў, добраўпарадкавання ў прымяненні да ўмоў дадзенага населенага пункта, якія адпавядаюць вызначаным санітарным і тэхнічным патрабаванням.

Што азначае гэта «жылых памішканняў, добраўпарадкавання ў прымяненні да ўмоў дадзенага населенага пункта»?
Л. Маскалёў, г. Віцебск.
Участкі размешчаны на адлегласці 40 кілометраў ад горада Мінска. 20 кілометраў ад горада Заслаўя і 35 кілометраў ад горада Могольцоў. У непасрэднай блізкасці ад участкаў існуюць сеткі электраабсталявання, водаснабжэння, вобліж лес, возера, дер. Пугачі — прыродны газ.
Прадажа земляных участкаў прыводзіцца грамадзянам Рэспублікі Беларусь, пастаянна пражываючым на тэрыторыі рэспублікі ілі прывярнёным к пастаянна пражываючым у саответствіі з закондадательнымі актыві Рэспублікі Беларусь.
Победітель аукціона абязан в течеііе 10 рабочіх дней после утверждения протокола о результатах аукціона внести плату за земельный участок, возместить расходы, связанные с подготовкой документации, необходимой для проведения аукціона.
Задаток в размере 10% от начальной цены земельного участка перечислить на расчетный счет 3600614100192 в филиале № 605 МОУ АСБ «Беларусбанк», код 513, город Воложин, ул. Партизанская, 13, назначив платежа 04901, УНП 600037292. Залесский сельский исполнительный комитет.
Порядок проведения аукціона оговорен в условиях его проведения. Аукціон состоится 28 августа 2009 года в 15.00 по адресу: деревня Новый Двор, дом 20, помещеніе Залесского сельсопкокома.
Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 27 августа 2009 года до 17.00 по адресу: деревня Новый Двор, дом 20, кабинет секретаря сельсопкокома, контактный телефон (801772) 32 236, сайт в интернете: volozhin.gov.by.

водаправодам — 60,4 працэнта, каналізацыяй — 58,4, цэнтральным ацяпленнем — 58,8, гарачым водазабеспячэннем — 51,1, ваннамі (душам) — 53,2 працэнта. Па-ранейшаму яшчэ застаюцца значныя адрозненні ва ўзроўні добраўпарадкавання гарадскога і вясковага жыллёвага фонду.

На практыцы, добраўпарадкаваным у прымяненні да ўмоў дадзенага населенага пункта лічыцца жылёе памішканне, аснашчанае камунальнымі выгодамі, якія маюцца ў большасці (больш за 50 працэнтаў) жылых дамоў у дадзеным населеным пункце.

Віктар САВІЦКІ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: САВЕТ РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ, ПАЛАТА ПРЭДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ, УСТАНОВА «РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА» ГРАМАДСКІ САВЕТ: НАВІЦКІ Г.В., старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні ІВАНОВА А.А., старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце АЦЯСАЎ А.А., старшыня Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў СЦЕПАНЕНКА А.М., адказны сакратар Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання пры Саеве Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь ПРЭДКА С.У., старшыня Ваўкавыскага раённага Савета дэпутатаў Гродзенскай вобласці МАКСІМЕНКА С.А., старшыня Прылепскага сельскага Савета дэпутатаў Смальявіцкага раёна Мінскай вобласці

АДКАЗНАЯ ЗА ВЫПУСК: Наталля КАРПЕНКА. Кантакты тэлефон 292 21 03.

MEMENTO MORI

НА МОГІЛКАХ УСЕ РОЎНЫЯ

Пад Ляхавічамі пачалося будаўніцтва новых могілак. Ужо агарадзілі пяць гектараў зямлі, пачалі ўкладваць тратуарную плітку... Падумалася, што гэтыя могілкі павінны быць сучаснымі і на іх не будзе хібаў, якія сустракаюцца на старых.

Калі набываецца на вясковых могілках, то, нягледзячы на тое, што яны агароджаны плотам, — парадку там мала. Кожны ставіць помнік, які яму ўздумаецца, ды і агароджы магілу абняе на свой густ. А яшчэ лаўкі, дэкаратыўныя вазы, кветнікі ствараюць часам не прыгажосць, а безгустоўшчыну.

Будуюцца новыя.

Вялікая шкода і ад дрэў, якія ў свой час на магілах пасадзілі сваеякі. Некаторыя дрэвы падаюць ад старасці, а калі здараецца моцны вецер, то быда — паваленае дрэва можа пашкодзіць не адзін помнік.

— На гарадскіх могілках мы ўсе старыя дрэвы спілалі, — раскавае намеснік дырэктара раённага камунгаса Мікалай КЕНДЫШ, — кожнае дрэва абыходзіцца ад 50 да 250 тысяч рублёў. Цяпер нам прад'яўляюць прэтэнзіі: чаму так дорага? А іншкі не атрымліваецца, бо кожнае дрэва даводзіцца пілаваць зверху невялікімі кавалачкамі — адну галіну, затым другую... Тэхніку між магіл не паставіш. Усё даводзіцца рабіць уручную... баімся помнікі пашкодзіць.

Вось і хацелася б, каб на новых могілках такога не было. Нельга дапускаць, мяркую, самадзейнасці ў гэтай

далікатнай справе. Смерць — штука сурова.

На старых могілках пануе сумбур, і каб навесці там парадка, патрэбны грошы, якіх у сельсавета няма. Калі б у раённым бюджэце на гэтыя мэты былі закладзены пэўныя сумы, то многія праблемы з упарадкаваннем могілак былі б закрыты.

На мой погляд сучасныя могілкі павінны выглядаць так. Зялёны газон, на якім стаяць роўнымі радамі сціплыя помнікі. Пры могілках павінна быць невялікая арганізацыя, якая будзе сачыць за парадкам, касіць газон, капаць магілы... Работу варта арганізаваць такім чынам, каб людзям менш даводзілася трыя помнікі рамантаваць, а магілы падпраўляць. У наш прагматычны век такі падыход быў бы найлепшым. Тым больш што з часам на могілках усё больш і больш забытыя магілы. Іх таксама неабходна хоць зрэдку прыводзіць у парадка.

Дарэчы, у пастанове ад 28 чэрвеня 2002 г. №17/43, распрацаванай міністэрствамі жыллёва-камунальнай гаспадаркі

Дэпутат Віталь Бусько спрабуе балансаваць паміж Сцылай і Харыбдай — знаходзіць рашэнні, якія б задавальнялі жыхароў акругі і былі па сілах чыноўнікам

Калі вы жывяце ў сталічнай усходняй акрузе, то кожны тыдзень у вас ёсць магчымасць звярнуцца са сваёй праблемай да дэпутата — двойчы на месяц Віталь Леандавіч Бусько прымае асабіста, двойчы — наведвальніку сустрэае яго памочнік. Пакуль парламентарыю не вылучылі асобнае памяшчэнне, сустрэчы з выбаршчыкамі праходзяць у розных ЖЭСах раёна. І невыпадкова: часцей за ўсё клопаціць жыхароў побытавыя нягоды. Нярэдкасць — зямельныя спрэчкі. То паўпавеці суседу прыпісалі, то, роў, па якім праходзіць водарывод, — і пацягнулі стосы скаргаў. «Мая зброя ў змаганні за вашы інтарэсы — гэта зварот у адпаведныя інстанцыі», — тлумачыць, удумліва выслушаўшы наведвальніка, дэпутат. І многія выбаршчыкі прыходзяць на прыём да свайго абранніка, каб аддзячыць за гэтую своечасова прымененую «зброю»: «Мне яны даслаі нядбайную адпіску, адказ вам быў больш дакладным і грунтоўным». Цяпер ёсць за што зачыпіцца і ёсць куды рухацца ў адстойванні сваіх правоў...

— ветэранская арганізацыя ў Зялёным Лузе просіць змяніць графік руху асобных маршрутаў, а ў супрацьлеглага — транспартнікі, магчымасці якіх абмежаваныя і фінансаванне не гумавяе.

«Франтоў» для змагання ў дэпутата хапае: — Мой гадоўны гадаўны боль — «самаробныя» дамы па вуліцах Крамскага, Кальцова і на Паліграфічным завулку. Яны будаваліся так званым калійным спосабам: падпрыйства дапамагала матэрыяламі, а людзі самі і сяк-так узводзілі. Яны малосенечкі, там не развэрнуцца, усё ўмовы на двара яшчэ да нядаўняга часу былі. Усё добра захаваецца ў павецях. Дык вось некаторыя з гэтых павецю плянуецца да зносу літаральна з дня на дзень, а самі «дамкі» — у тэрмін чвэрцістага года 2010 года. Для жыхароў кварцальныя павецы — трагедыя; у хатцы ж нічога не змяняцца... І вось мы сустрэкаліся з забудовшчыкамі, літаральна там у двары сход праводзілі. Здаецца, дамовіліся, што пакуль тыя няшчасныя павецы чапаць не будзе, план забудовы дзавалець гэта зрабіць. Аднак наколькі гэта ўдасца ўтрымаць, невядома...

А пакуль трэба некаж жыць і ў гэтых саматужных хатках. Намаганні народнага абранніка тамтэйшыя ўмовы крыху «ачалавечылі»: падмасцілі дарогі, бо раней можна было «хапа на танках толькі ездзіць паміж гэтымі павецямі», — гадзе буд дэпутат. Дабіліся таго, што для жыхароў асабліва дамоў зрабілі выключэнне — яны плаціць за вадку без устаноўкі лічбынкаў па ранейшых цэнах (водарыводы там настолькі стараы і няясныя, што лічбынкі ўсталяваць проста немагчыма, а разлічваць небарак па сабекошце ўсё ж несправядліва).

Упадальнікам самаробак «свеціць» новае жыллё (з разліку 15—20 квадратных метраў на чалавека), аднак ёсць другая бяда — кватэры звычайна прапануюць у іншым раёне, можа стацца, што і ў

супрацьлеглай частцы горада. — Вось адна жыхарка кажа, што будзе чакаць, колькі спатрэбіцца, абы жыць у гэтым раёне, — заўважае Віталь Леандавіч. — У яе чацвёрта дзяці, якія тут ходзяць у школу, і яна не хоча пераязджаць. Мы зрабілі запыт і даведаліся, што сёлета адпаведнай кватэры ў нашым раёне ўжо не будзе. І пакуль мы, на жаль, ёй дапамагчы не можам. Застаецца толькі скаргаў...

Шмат скаргаў паступае ад жыхароў па жыллёва-камунальных пытаннях. Праблемнымі становяцца ведамасныя дамы, якія былі збудаваныя ў 1950—1970-я гады і цяпер патрабуюць сур'ёзных матэрыяльных сродкаў, якіх ва ўладальніка няма, а ЖККі прымаць на абслугоўванне ў такім стане адмаляюцца. Цяпер дэпутат спрабуе знайсці залатую сярэдзіну: за кошт будзельнага дома дзевяці яго да тагога стану, каб ЖККі ўзялі на абслугоўванне, пры гэтым дэпутат упэўнены:

— Нашым грамадзянам варты паціку перабудоўваць мысленне. Мы прывыклі да таго, што нам нехта абавязаны прыбараць у пад'ездзе, падлаціць дах. Давайце прызважываецца да таго, каб самі былі бязрулівымі і ахайнымі гаспадарамі, берагчы сваю маёмасць і даглядаць яе. Сур'ёзнай праблемай лічыць дэпутат і адмову ЖРЭА браць зямельныя падатак з членаў ЖКС праз разлікова-даведачны цэнтр. Па гэтай справе пасля звароту дэпутата Міністэрствам па падатках і зборках сумесна з Міністэрствам жыллёва-камунальнай гаспадаркі рыхтуюцца сумесная пастанова.

Паміж Сцылай і Харыбдай апынуўся дэпутат у вырашэнні транспартных пытанняў. З аднаго боку

спрабуе пераадрэагаваць, а з другога — ветэранская арганізацыя ў Зялёным Лузе просіць змяніць графік руху асобных маршрутаў, а ў супрацьлеглага — транспартнікі, магчымасці якіх абмежаваныя і фінансаванне не гумавяе.

— Мы правалі вялікую нараду з удзелам прадстаўнікоў падпрыйства «Транспарт і сувязь» Міністэрства і ўсіх зацікаўленых. Прышлі да кампраміснага рашэння, якое, здавалася бо, ў нейкай ступені задавальняла ўсё. Аднак цяпер дзевяццацца зноў прыводзіць сустрэчу, бо ветэраны кажуць, што нічога не змянілася, а транспартнікі і сцявэржакі, што ўсе дамоўляюцца выкананыя, — засмучаецца Віталь Леандавіч, аднак будзем спадзявацца, што яго дыпламатычныя і пацучэй гумару дапамогуць знайсці разуменні балансу.

Падобна на то, што стаць дэпутатам Віталю Буську накінаваў лёс. Хочаце верце, хочаце не, але ж нейкая магія лічыла тут прысутныя. З кастрычніка 1978 года 22-гадовае выпускнік Мінскага радыётэхнічнага інстытута (цяпер ІІІ БДУІР) прыступіў да работ у альма матэр, ды так бадзёра, што даслужыўся да пракурора. І дзень у дзень — 3 кастрычніка, аднак 30 гадоў пазней — атрымаў пасведчанне дэпутата Палаты прадстаўнікоў. Спрабуючы сябе ў якасці палітычнага дзеяча, заўзяты «тэхнар» не забываецца і на асноўную спецыяльнасць — працягвае працаваць на чэрць стаўкі рафэрыра ў роднай ВНУ. За год свайго дэпутатства нават паспеў выйць манаграфію і метадычны дапаможнік. У заканадаўчай дзейнасці яго

сілы цяпер сканцэнтраваны на дакументах па стварэнні Мылтнага саюза тройкі — Беларусі, Казахстана і Расіі:

— У парламенце цяпер знаходзіцца 13 дакументаў рознага роду — гэта дамовы, пагадненні і пратаколы, — якія неабходна ратыфікаваць для функцыянавання Мылтнага саюза. Першы блок дакументаў — па мыйтным рэгуляванні, усё ж пошліны ў рамках трох дзяржаў будуць уніфікаваныя. Другі кірунак — стварэнне агульнай мыйтнай сеткі, гэта работа будзе праводзіцца толькі па знешнім кантуру. Дапусцім, калі везучы тавары з Казахстана ў Беларусь, у Расіі іх ніхто не будзе чапаць, і наадварот. Трэцяя частка — па стварэнні сакратарыята Мылтнага саюза — наднацыянальнага органа, які будзе ўсё гэтыя моманты разглядаць. Пасля ратыфікацыі ўсё дакументаў пачнецца стварэнне Мылтнага кодэкса тройкі, дзе будзе прапісана усё: як браць мыйтну пошліну, як вызначыць кошт тавару, будуць вызначаны таксама агульныя намаганні ў дачыненні да астатніх краін. У нас будзе агульная лінія паводзінаў і агульны інтарэсы ў дачыненні да іншых бакоў.

Не магілі мы не пацікавіцца на конт чаканга аб'яўленага падаражэння тавару. Асабліва непакоіць беларусую істотна падаражэнне аўтамабіляў — пошліны ў суседняй Расіі куды вышэйшыя за нашы, а значыць і цэны пасля уніфікацыі ў Беларусі падскочаць? — Абяўлена падаражэння тавару не павіна быць, — сцявэржае Віталь Бусько. — На тое столькі людзей цяпер працуе, усё хваляе, каб гэтага не было. Маецца спецыяльнае пагадненне на гэты конт аб павелічэнні ці памяншэнні мыйтнай пошліны ўнутры краіны ў адносінах да адзіных пошлін Мылтнага саюза. Будзе створана спецыяльная камісія, якая ўжо жмае канкрэтны выкладку зможна вар'яцкае памеры пошліны ў кожнай краіне. Для таго яна і ствараецца, каб нічыя інтарэсы не былі ўшчэпленыя. З Расіяй у нас ужо ўзгоднена амаль на 100 працэнтаў, з Казахстанам — крыху менш, аднак праца дзіць. Дагэтуль было прынята 4 міждзяржаўных і 9 міжурадавых пагадненняў, практычна ўсе яны ратыфікаваныя ўсімі краінамі.

Член Пастаяннай камісіі па міжнародных справах і сувязях з СНД даходзіла патлумачыць, якія нам бо-нусы ад Мылтнага саюза:

— Стаўка экспартнай пошліны на нафту з 1 жніўня павялічваецца, а ўнутры саюза пошліны не будзе, таму нам гэта велмы выгадна. У шэрагу дакументаў па стварэнні Мылтнага саюза ёсць і пагадненне нас ад аднааковых крокаў, якія практыкаваліся раней. І рашэнні на пастаўцы селгаспрадукцыі змогуць быць толькі калегіяльнымі.

Калі ўсё пойдзе па плане, то но-ваўвядзенні «запрацюць» ва ўсіх краінах-удзельніцах у 2010 годзе. Нюанс толькі ў тым, каб сінхранізаваць працэдурны ратыфікацыі: — Мы кантактуем з нашымі калегамі і адсочваем гэту інфармацыю, каб не атрымалася так, што Беларусь ратыфікавала ў разы больш, чым астатнія удзельнікі і узгоднены з усімі членамі саюза, і усё пачне працаваць толькі тады, калі тры краіны правядуць усё неабходныя ўнутрыдзяржаўныя працэдурны.

Беларускі бок гатовы да максімальна хуткай работы — пагадненні разасланыя ва ўсе пастаянныя камісіі. Заўвагі і прапановы, якія паступаюць ад калег, апрацоўваюцца.

— Мы разлічваем у восенюскую сесію разгледзець усё пагадненні, якія паступілі ў парламент, — адзначае дэпутат.

Маса-малочныя канфрантацыі на Мылты саюз паўплывае не павінны, мяркую палітык: — Трэба прызначыць, што без Расіі нам пакуль нікуды. Таму, што б мы ні казалі, які б асадак ні заставаўся, аднак пакуль больша частка прадукцыі сельскай гаспадаркі прадаецца туды. А спрэчкі часам здараюцца і ў самых добрых суседзях. Палітыка шматвектарнасці ў нашай дзяржаве застаецца. Мы не сярбруем з кімсьці супраць кагосьці. І сітуацыя з Расіяй не трэба драматызаваць. Асноўны шум развіль прэса ды пара-тройка чыноўнікаў. Кіраўніцтва на найвышэйшым узроўні не выказалася на гэты конт. А вось тое, што Расія пагадзілася іці сумесна ў СГА (Сусветную гандлёвую арганізацыю), а не сама па сабе, гэтым яна сябе адкінула крыху па часе ўступлення. І такі крок сведчыць пра многае, у тым ліку і пра зацікаўленасць Расіі ў стварэнні Мылтнага саюза, гэты фактар велмы пазітыўны, абнадзейлівы. І нам гэта падмога.

Аля МАЧАЛАВА.

Вайна ў нашых лёсах

АД НАШАЙ ХАТЫ ЗАСТАЛАСЯ ТОЛЬКІ ПЕЧ. НА ЁЙ І ЖЫЛІ

Тэма мінулае вайны яшчэ трывожыць сэрцы людзей. Тое, што пра яе напісана, відаць, не вычарпала ўсёй праўды пра ваенныя нягоды. Таму жывыя сведкі той пары ў сваіх успамінах папаўняюць летанія ваіны новымі фактамі, новымі выразнымі штырхамі. Мне хачоцца ў сваім допісе на падставе памяці расказаць пра лёс маёй роднай вёскі Рудня і яе жыхароў у гады ваенных дзеянняў і акупацыі, а таксама пра велізарную радасць вызвалення ад фашызму.

Калі ў ліпені 1941 года разгарэліся моцныя баі за Прапойск, з поўдня праз нашу вёску ішлі наступальныя палугі нашых байцоў. Мы, вясковыя хлопчыкі, з захопленнем праводзілі нашы танкі «КВ» і чырвонаармейцаў у бой. Гэты факт памятаецца мне і цяпер. У гэты час наша вёска падверглася страшэннаму артылерыйскаму абстрэлу з боку фашыстаў. Ад снарадаў загарэла некалькі хат, а мы, жыхары, вымушаны былі кінуць усё і пад абстрэлам бегчы праз балота, ратуючы сваё жыццё ў лесе. У гэты дзень загінула некалькі нашых аднавяскоўцаў.

З першых дзён акупацыі фашысты ўсталявалі жорсткі рэжым. За самае нязначнае парушэнне пагражалі адно — расстрэл. Гэта быў фактычна тэрор. У першыя месяцы акупацыі немцы забралі ў нашай сям'і вялікага аджорнага кабана, пазней — карову. Ніхто не палічыўся нават з тым, што ў сям'і была малая дзяўчынка, мая сястрычка, якой патрэбна было малака. На другім годзе акупацыі гітлераўцы адабралі ў нас каня, а ў канцы разбурылі наш дыхтоўны дом, што пабудаваў бацька якраз перад вайной, амаль што перад тым, як пайсці на фронт. Яны выкарысталі бярвенні для пабудовы сваіх бліндажоў на лініі абароны Проя-Сож.

Прапагандаўцы, быццам яны прыйшлі да нас у якасці вызваліцеляў, вывешваючы партрэты з надпісам «Гітлер — вызваліцель», фашысты насамрэч не лічыліся з інтарэсамі мясцовага насельніцтва, не шкадавалі ні малых, ні старых. Яны даволі хутка арганізавалі прымушова працы, да якіх прыцягнулі ўсю, хто мог трымаць у руках рыдлёўку або іншую прыладу. Мабілізавалі нават падлеткаў.

Зімой 1941 года была вліякі снежныя заносы. Фашысты забралі ўсіх з бліжэйшых вёсак на расчыстку Маскоўска-Варшаўскай шашы ад снегу. Мнэ трэба было забяспечыць бесперабойна рух сваіх аўтамашынаў, якія ішлі ў бок Масквы. Мнэ таксама давялося прымушова ўдзельнічаць у гэтых працах. Распарадкаўся справам на адведзеным участку немца Карл, які бяглізасна біў людзей палкай за самай нязначнай спазненні ці агрэй ў расчыстыцы.

У аясеннежы час (вясной, летам, восенню) акрамя рамонт у падмыкні дарогі даводзілася выконваць велмы дзкую і небяспечную працу, прыдуманую гітлераўцамі, — баранаванне шашы. Справа ў тым, што ноччу партызаны падбіраліся да шашы і ставілі міны. Каб зберагчы свае машыны ад падрыву, немцы патрабавалі з кожнай вёскі некалькі баранавальшчыкаў на конях і са шчэпкамі барон да пэўнай гадзіны. Яны праходзілі шашу па участках і, рызкуючы сабой, забяспечвалі беспяку машын. Бесчалавечная, варварская прыдумка!

У гады акупацыі наша сям'я моцна пацярпела. Як і ўсе, мы пазналі ў прамым сэнсе слова галечу, цэрць, голод, пакуты, хваробы. Усё перахытае пасля адбілася на здароўі. З-за гэтага рана пайшла з жыцця маці, сур'ёзна хварэла сястрычка. Усім у гэты час давялося жыць у экстрэмальных умовах. Мы перажылі расстрэл групы акружанцаў, якія дабраліся да сваіх родных месцаў і ўзялі перахоплены немцамі і паліцаімі, расстрэл яўрэяў, сабраных з розных вёсак. Перажывалі, шкадавалі людзей і разам з тым разумелі: такі самы лёс вісеў над кожным з нас. Мы знаходзіліся на вастрыні дзвюх сілаў. Удзень наяджалі ў вёску немцы і паліцаі, уначы прыходзілі партызаны, якія ішлі на заданні і прасілі ў нас чаго-небудзь перакрасці і атрымаць неабходныя рэзультаты. Зразумела, мы ўсімі сіламі дамагалі партызанам. Акрамя разведвальных, напрыклад, група падлеткаў нашай вёскі сабрала на месцы бабў 12 вівотаў і некалькі цынаквыя каробах патронаў, 5 кілаграмаў толу. У гэтыя схаваныя яны ляжалі, ведалі толькі два-тры чалавекі, у тым ліку і я. Пры з'яўленні партызан зорыя і боенпрыпасы былі перададзенымі ім. Партызаны падбэдзэрвалі жыхароў, заклікалі трымацца, расказвалі пра тое, што нашы воіскі ўжо гоняць фашыстаў на захад.

Спраўду, хутка мы пачалі чуць гул гармат на усходзе. А праз некаторы час партызаны спалілі мост у цэнтры нашай вёскі, каб перашкодзіць немцам заняць абарону за ваколіцай на намечанай вышыні. Прышлілі лічаныя дні, і фашысцыя перадаваць часці награнулі ў нашу вёску. Адсутнасць маста праз раку Пясчанку не давала магчымасці ім перапраўляць тэхніку. І яны вырашылі будаваць мост з бярвення накатам, збоку ад спаленага.

Для гэтага сагналі ўсіх вясковых старых, пажылых мужчын і падлеткаў. Пад аўтаматам прымысілі насіць і ўкладваць бярвенне. Так галодныя людзі мучыліся цэлы дзень. А глыбокай ноччу наша сям'я ў шэраг іншых вяскоўцаў выбраліся агародамі за вёску, прайшлі поле, а потым асыражона, мінуучы вяртавых, якіх немцы ўжо рассталі, перайшлі вышынню з нямецкімі траншэямі і спусціліся на луг. А потым — за раку Сож, у партызанскую зону. Абсталвалі лясныя лагеры з дрэў і галінак. Нягледзячы было жыць у лесе без усяго неабходнага, без многіх звыклых рэчаў, пры недохоне прадуктаў, але дыхалася ўжо свабодна і лёгка.

Тут жа ўпершыню з вліякай радасцю сустрэлі нашых салдатаў, якія рыхтаваліся да штурму нямецкіх траншэй на правабярэжжы Сажа. Мы чакалі вызвалення нашай вёскі. Першы бой за Рудню быў нудным. Салдаты не атрымалі неабходнага падмацавання. Давялося чакаць глыбокай восені. І толькі ў лістападзе 1943 года наш раён і вёска Рудня былі вызвалены ад фашызтаў, што з'явілася велізарным святам для ўсіх бежанцаў з правабярэжжы. У гэты час мы жылі на кватэрах у вёсцы Наваельня. З наступленнем халодаў партызанскае камандаванне пераключылася пра тое, каб перасяліць ў саюзакісную вёску ўсіх, хто вымушаны быў цярэць нягоды ў шалашах у лесе.

І вось мы нарэшце дачкаліся. Гром гармат і яркае зарыва пажараў абвясцілі, што нацысты выбіты з правабярэжжы Сажа. І адразу аднавяскоўцы загараліся ехаць, іці пехатою, дабрацца дамоў. Добра ведалі, што ў прыфрантавой паласе ад вёскі нічога не засталася ў ўсіх, хто рызкімне вярнуцца да руіны, чаканае страшэннае выпрабаванне холадам, голодам і бытавым неўладкаваннем. Аднак прыцягненне родных месцаў было настолькі моцным, што ніхто не падаўся страху.

Мясцовыя жыхары арганізавалі некалькі падвод. І вось мы ў роднай вёсцы. Адрылася жудасная кватэра. На месцы дамоў ляжалі чорныя галавешкі і тырчаль пянчыя коміны. Вецер гуляў па ўсіх вуліцах, разносіць навокал мёртвыя прах. На ўсю вялікую вёску засталіся тры старыячыны і некалькі ласун. У іх і раззямліліся прыбышчыны. Ударылі маразы, холад, наша сям'я ўладкавалася ў невялікай пунцы былой нашай хаты, недалёка ад печы. Я абгардзіў збоку і зверху дошкамі тую частку печы, якая награвалася. Партыяцкі маці пач, мы залезам на яе і грэемца на чарне. Тут і спалі. Пазней перасяліліся ў перапоўненую людзьмі хату. Пра нейкія выгоды ў такім жыллі гаварыць не прыходзіцца...

Яшчэ цяжэй было з недыхатам прадуктаў. Перад адыходам у бежанцы мы закапалі ў ямы некалькі пудоў збожжа, бульбы, морквы. Немцы знайшлі і выграблі збожжа. Відаць, скамілі сваім конам. Засталася ў асноўным бульба. Ёй і карміліся амаль усю зіму, нішчымнай, без солі. Гэта было гора, калі не халала солі, запалак, керасіну, хлеба.

Было марозна, вецер выдзьмуваў хату. Усе дрыжалі ад холоду, былі прастудзеныя, кашалі, тэмпературылі і ўсё роўна не падалі духам. Як Бог, чакалі вясны. Вясной стала цяплей, але пачалі заканчвацца запасы бульбы. Не было чаго есці. Прыгледзіцца да палёў, з якіх сышоў снег. На бульбянішчах то тут, то там пачалі знаходзіць і збіраць перамерзлую бульбу. З іх многія жанчыны, у тым ліку і маці, пяклі карычневыя коржыкі (іх называлі «ташоўнікамі»). На іх нейкі час і трымаліся.

Прышоў час слябы. Хто зборюў нейкую частку насеннага матэрыялу бульбы, той падзяліўся з суседзямі. Але ж сьнець, калі няма ніякай цяглавай ваты? Коней страцілі ішчэ ў час акупацыі. Давялося ўпрацаваць у плуг жанчынам і падлеткам. Мужчын не было з фронту. Шэсць чалавек у пастрамаках, адзін — за плугам. І так круг за кругам. Ад цяжкасці падкопваліся ногі, цяглі задыхаліся. Часта жанчыны, абяспелыя, падлілі на зямлю і заліваліся слязямі: — Божа міласцівы! Колькі можна трываць? Ці дажывем мы калі-небудзь да чалавечага жыцця? Колькі нам мучыцца?

Стары аднавясковец, каваль, інвалід Іван, сучашаў, падбэдзэрваў жанчын: — Трымацца, даражэнкія мае! Перажывём і гэтую цяжкую пасляваенную працу. Верце! Дасць Бог — перажывём! Памалу ўсё ўладзіцца... Радавацца трэба. Мы ж вярнуліся на родную зямлю!

Мінуў час. Надзеі людзей, якія не страцілі аптымізму, спраўдзіліся. Паступова вырашыліся самыя вострыя праблемы жыцця. Незапаўнаўна змянілася, абдувавалася вёска. Стала многаго большай і прыгожай. Праца ў вяскоўцаў стала паспільнай і павяжанай. Але праўду пра вайну — не толькі пра гераічныя старонкі, але і пра цяжкія, непрыемныя, горкія — забываць нельга. Дзеля таго, каб ніколі больш не паўтараліся ваенныя нягоды.

Аляксей СТРАЛЬЦОВ, ветэран працы. Стаўгародскі раён.

Крызісу не існуе: гэта рэальнае новае жыццё...

Погляд

Наступствы і прэгнозы сусветнага фінансавага крызісу працягваюць абмяркоўваць «Аргументы і Факты» ў Беларусі з нашай зямлячкай з ШША Вольгай ШАНДРАЙ, кіруючым партнёрам інвестыцыйнага банка ў Нью-Ёрку, адным з найбольш таленавітых фінансавых аналітыкаў, сістэмнае мысленне якой дапамагло зірнуць па-новаму на многія актуальныя праблемы ў бізнэсе і ў развіцці і рэструктурызацыі эканомікі многіх краін.

Яшчэ амаль год таму Вольга Шандора першай стала гаварыць пра хуткі наступствы крызісу для краін Усходняй Еўропы, прагназавала дэвальвацыю ў Беларусі, прапаноўвала і аналізавала інавацыі, якія дапамогуць выйсці са складанай эканамічнай сітуацыі многім краінам СНД. Што новага адбылося за апошні час? — Вольга, вы зноў ў Мінску. Што кідаецца ў вочы, і ці можна прагнэць, якія адбываюцца, назваць крызісам?

— Тое, што СМІ называюць крызісам, вядучыя банкі свету назвалі новым жыццём. Знішчана плянная колькасць капіталу на Уол Стрыт, які кроў, што б'яжыць па жылха, даваў жыццё сусветнаму бізнэс-згуртаванню. Міне шмат гадоў, пакуль гэты капітал будзе адноўлены, тым больш, што ідзе рэфармаванне гэтай галіны, што яшчэ больш замаруджвае стварэнне новага капіталу. Сусветны бізнэс ўжо вучыцца жыць ва умовах новага свету, калі назіраецца недахоп фінансавання ва ўсіх сферах жыцця ва ўсіх краінах свету.

— Вы па сваё службовых абавязках шмат ездзіце. Ці ёсць розніца ў тым, як праходзіць крызіс у розных краінах?

— Асабліва розніцы я не заўважаю. Усюды ёсць прыблізна аднолькавыя прыкметы. З пункту гледжання банкіра, людзі адрозніваюцца перш за ўсё па ўзроўні

Артысты з абмежаванымі магчымасцямі «прымусілі» залу ўстаць

У Віцебску пры падтрымцы мясцовых уладаў ўпершыню прайшоў прафесійналы творчасці інвалідаў па зроку «Наша хваля» — своеасаблівы «Славянскі базар у Віцебску». Пра яго артысты з абмежаванымі магчымасцямі марылі ўжо даўно. Фэст быў прысвечаны 85-годдзю дзейнасці Беларускага таварыства інвалідаў па зроку і Году роднай зямлі.

Пасля таго як папурны з песняй па тэме вайны заканчвалі выконваць гарманісты з праблемамі зроку, уся зала літаральна ўстала пад акорды песні «Дзень Перамогі». А вось яшчэ: тры хлопцы, якія не чуюць (інваліды па зроку запрасілі іх выступіць спецыяльна), літаральна на руках выканалі песню — шлягер пра тры крынічкі. «Хлопец, хлопец, не журыся...» — гучалі словы песні, а яны так эмацыянальна ўсё паказвалі, што было зразумельна словы песні і без перакладу.

Дарчы, у якасці гасцей на фестываль запрасілі прадстаўнікоў са Швецыі, Казахстана, Расіі, Украіны.

А як добра хлопец і дзяўчынка выканалі песню са знакамітага замежнага музыканта «Брава» чулі яны неаднараза ў анім удзячнасці. Канцэрт доўжыўся каля трох гадзін. Зразумела, спявалі артысты з баянаграмы, укладваючы ў выкананне ўсю душу. І публіка гэта адна.

Гледчыя прыйшлі на канцэрт па запрашэнным білетам. Але ўзровень выканаўцаў быў такі высокі, што можна было б і прадаваць білеты. Між іншым, знайсці свае месцы ў зале людзям з праблемамі здароўя і астатнім дапамагалі валанцёры з БРСМ.

А ў віцебскім цэнтры народных рамёстваў «Задзвінне» ў рамках фестывалю працавала выстава твораў інвалідаў. Некаторыя работы здзівілі сваёй незвычайнасцю. У якасці матэрыялаў для стварэння твораў выкарысталі семкі, палачкі ад марожанка...

Фестываль абяцае быць традыцыйным. Яго гадоўная мэта — нагадаць усім, што людзі з абмежаванымі магчымасцямі такія ж, як і астатнія. І ім не патрэбна ад нас фактычна нічога, акрамя разумення...

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ЗЯМЛЯ ХАДЗІЛА, ЯК ЖЫВАЯ...

Сваімі жудаснымі успамінамі жыхарка вёскі Дараганева Тамара Барановіч дзялілася ў час сустрэчы каля новага помніка на месцы забітых яўрэяў. «Мне было шэсць гадоў, але я памятаю, як каля нашага дома вялі калону людзей. Назаўтра мы пайшлі ўпотай у лес, дзе чуліся стрэлы, і ўбачылі засыпаную зямлёю яму, з крывёю і «жывую». Я ніколі не магу гэтага забыць...» Адчувалася, як нялёгка давалася кожнае слова гэтай жанчыне. У невялікім натоўпе людзей, і без таго сцішаным і засяроджаным, усталявалася нейкае шчыльнае маўчанне. На вачах заблішчалі раснікі слёз

ЖЫВАНДОЛЯ

Выпуск № 16 (62)

Анатоль КОТ: «У ДУШЫ Я ВАЙСКОВЕЦ!»

— Вы адзін з нешматлікіх беларускіх акцёраў, запатрабаваных у Расіі. Актыўна здымаецеся ў кіно і служыце ў тэатры Армена Джыгарханяна. Падзяліцеся сакрэтам паспеху.

— Самае галоўнае — жаданне працаваць. Калі чалавек чагосьці хоча, ён абавязкова даможацца. А я прывык працаваць з дзяцінства. Бацька нас да гэтага прывычаў. Ніякай працы не цурацца.

— А ці вялікая ваша сям'я? І ці змянілася жыццё вашых родных пасля таго, як вы сталі вядомым акцёрам?

— Дзякуй за «вядомага акцёра» (смяецца). У мяне ёсць матухна (бацька, на жаль, памёр), два браты і дзве сястры. Усе, акрамя старэйшай сястры Анжэлы, жывуць у Мінску. Старэйшыя браты Ян і Ігар — былыя вайскоўцы. Старэйшая сястра — мастак, жыве ў Падмаскоўі. Малодшая Наташа — актрыса ляльчнага тэатра ў Мінску.

— Якія ролі паслужылі прыступкай да вашай вядомасці?

— Калі гаварыць пра кіно, то гэта роля князя Уладзіміра Друцкага ў фільме «Анастасія Слуцкая» і капітана Шульгіна ў фільме «На безымянай вышыні». А ў тэатры былі ролі Маркуся ў «Рамэа і Джульеце», Джывола ў «Кар'еры Артура Уі», ролі ў манаспектаклі нямецкага рэжысёра Монікі Добраўлянскай «Запіскі вар'ята» па Гоголю, які з паспехам прайшоў у Берліне. Для мяне менавіта яны сталі вызначальнымі.

— Шматлікія вышыні і людзі ў пагонах. Гэта ваш святочны выбар або вольны рэжысёрскі, якія разгледзелі ў вас ваенную жылку?

— Гэта воля лёсу. Дзіўная і ў

Мінску і ўжо не ўяўляе сабе іншага шляху, акрамя як акцёрскае аддзяленне тэатральнага інстытута (майстэрня А. Каляды).

На цвёрдыя абертоны яго голасу звярнулі ўвагу не толькі рэжысёры — яго голасам гаворыць аўтагід у Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі. Аднак пра гэта мала хто ведае. Бо Анатолю Коту — адзін з любімых беларускіх артыстаў сёння, нягледзячы на тое, што іграе часам вельмі непрыватных персанажаў. Ён зняўся ў шматлікіх беларускіх і расійскіх серыялах і больш чым у дваццаці фільмах, сярод якіх ёсць як «мірныя», так і «ваенныя».

— Што прымусіла вас смяцца, здзіўляцца або прыводзіць у маркоту на здымачнай пляцоўцы серыяла «Салдаты»?

— Аднойчы паішоў вучыць тэкст на пляч вайсковай часці, дзе здымаўся серыял. Да мяне падыйшлі тры навабаранцы, якіх належыць разам па статуцы, папярэдзілі дазволу звярнуцца, сталі аб чымсьці распытаваць. Мяне прынялі за «куццу», які прыходзіць у «вучобку», цікавіліся, з'яўляўся ў гэты часці, прасіліся да мяне спытацца.

А яшчэ быў выпадак з «партызанам». Сылліся са мной падчас перакура пасля здымкі. Хлопцу на выгляд было далёка за трыццаць, буйнагабарытны такі, агрэсія ў вачах і відэаочнае жаданне справакаваць канфлікт. Звяртаючыся да мяне, гэты «запаснік», не хаваючы, негатыўных эмоцый, спытаў: «Ці кава, ты і ў жыцці такі ж свалачны, як на экране?». Увогуле, пагаварылі па душах. Для мяне гэты выпадак стаў лепшым камплімантам

жаскаці маёй працы. Наогул серыял «Салдаты» радуе мяне тым, што ён пазітыўны, нягледзячы на некалькі больш прамалінейных, а воль «шкодных» неадназначных, непрадказальных, больш вёрткіх, іграшчых момантаў.

— Ці былі ў вас ролі, у якіх вы самі сабе не вельмі падабаецеся? Магчыма, пасля чаго вы нешта выправіце, сыграць па-іншаму?

— З цягам часу пераглядаеш свае ролі і трохі па-іншаму да іх ставішся. На нешта глядзіш крытычна, іншую ролю, падаецца, можна было б іграць крыў іншым. Адна нічога змяніць нельга. Таму набіраеш досведу, пашыраеш свае гарызонты і ўдасканальваеся.

— Ці ёсць у вас запаветная роля, якую вы марыце іграць?

— Гэтае пытанне мне часта задаюць, але я адкажу так: не мае значэння нейкая пэўная роля ў спектаклі, у фільме. Важна ўменне раскрыць асобу героя, патрапіць у вобраз, зразумець, прапусціць праз сябе і паказаць глядзчу так, каб ён табе паверыў.

— Анатолю, вы з зайдзронай сталасцю з'яўляецеся ў тэлевізійнай праграме Юліі Высоцкай «Ядзім дома». Роля Ката, які ёсць, вам падабаецца?

— Мы з Юліяй вялікія сябры, вучыліся разам у тэатральным інстытуце. Здымкі яе кулінарнай перадачы — добрая падстава сустрацца, пагаварыць, ну і, вядома, смачна паесці.

Гутарыў Сяргей КЛІМКОВІЧ.

Рыштаванні Бацькаўшчыны

У ПЕТРЫКАВЕ АБРЫНУЛАСЯ ЎНІКАЛЬНАЯ ЦАРКВА

Упершыню я пабачыў на свае вочы Пётрыкаўскую царкву ў 2003 годзе. Храм, які фармальна з'яўляецца помнікам архітэктуры рэспубліканскага значэння, хоць і быў у страшэнным заняпадзе, вельмі ўраваў мяне: троххатковы зруб, аўтэнтычная дражка, арыгінальныя выразацы на дошках крыжы... Царква стаіць на гарадскім могілак, пахаванні падступілі да яе на метр-паўметра. Пад'юдазчы да сцен, цяжка не наступіць на магліну... Храм, якому каля 330 гадоў, перастаў дзейнічаць у 1969 годзе. З таго часу ён паступова адыходзіць у вечнасць, чапляючыся за рэчаныя спачатку крыжом, пасля рэшткі барабана (гэта абырнулася два гады таму), пасля дракнай... Могілкі засаджаныя дрэвамі, таю царкву не бачна з дарогі — і ёй няма як дакрычаць да людзей, да вернікаў, чые дзяды і прададзі былі тут ахрышчаныя...

У час апошняга моцнага ветру дах царквы не вытрымаў стыхіі і чалавечай абьякаваці — і цалкам абырнуўся ўніз. Застаўся стаяць зруб, які яшчэ можна ўратаваць. Але рабіць гэта ніхто не збіраецца. Каб зразумець чаму, я тэлефаную галоўнаму архітэктару Пётрыкаўскага раёна Анатолю ФУРСУ. Ён тлумачыць, што яшчэ ў 2006 годзе быў гатовы праект аднаўлення царквы. Аднак ні ў 2007-м, ні ў 2008-м, ні ў гэтым годзе з мясцовага бюджэту не было выдаткавана і капейкі на ратаванне храма. Грошы выдаткоўваліся на пабудову жылля, на рамонт даху ў Доме культуры, на іншую «сацыялку»... Вядома, жывым людзям грошы больш патрэбныя, чым паміраючаму храму...

— Анатолю Уладзіміравіч, апошняга гады ваша ўнікальная царква планерна разбураецца: спачатку абырнуўся купал з крыжом, затым барабан, цяпер вась — дах з дракнай. Гэта царква — помнік архітэктуры рэспубліканскага значэння. Чаму ніхто не прыкладае намаганьняў, каб захаваць храм?

— Вы усё кажаше слушна, і я цудоўна ўсё гэта разумею, — уздыхае Анатоль Фурса. — Пытанне, як гэта часта бывае, стала ў 1980-х гадах. Ужо тады царква ад людзей і заняпадная, але ж аднавіць можна было. Асноўная прычына ў тым, што ўжо тады ўшчыльную да царквы падступілі магліны — нават перад самым уваходам. І калі паўстава пытанне, што рабіць, то прыйшлі да высновы, што на тым месцы нічога не зробіш — не прымушці 40 магільняў! Мы парайліся і з вобласці — і з Мінкультам, і вырашылі перанесці царкву на 100 метраў убок — там ёсць вольнае месца. І аднавіць яе там, правядыць адбудаванні наноў, пацвердзіць паветравай старай царквы. Праект нам зрабіла «Праектсэрвіс» з Мінска. У канцы 2006 года праект быў гатовы. З Міністэрства культуры да нас нават прымацавалі архітэктара Іванчанку. Але стала пытанне аб фінансаванні, і да гэтай пары — ніяк...

— Анатолю Уладзіміравіч, стоп. Абудаваная нанова царква, нават такая самая з выгляду, — гэта муляж, а не помнік архітэктуры!

— А што рабіць, калі там усё пагніло? — Усе ёсць тэхналогіі, якія дазваляюць захаваць нават 700-гадовыя драўляныя будынкі! — Дык мы будзем выкарыстоўваць элементы... — Якія?

— Ну вось, напрыклад, з царквы зваліўся старадаўні крыж, дык мы яго захавалі — ляжыць у нас у аддзеле культуры. Будзем і іншыя элементы вы-

карыстоўваць, якія магчыма... Усё гэта зразумела нахонт муляжа, але аднаўляць там няма чаго...

Напрыканцы размовы Анатолю Уладзіміравічу паабяцаў арганізаваць школьнікаў і праверці суботнік — пачысціць царкву, абырнутыя элементы перанесці на захаванне ў нарэзанае месца.

Іншы зацікаўлены бок — праваслаўная царква. Мясцовы святар айцец Васіль робіць шмат для парафіі — ад 1990 года адрамантаваў Нікольскую царкву і адрады Увакрэсненскую — за свецічымі часам там была кавярня... Аднак да трохсотгадовага драўлянага храма рукі не дэвалілі...

— Айцец Васіль, у «Звязду» звярнуліся пётрыкаўцы з просьбай за свой унікальны храм. Я хачу разабрацца — ці сапраўды да яго нікому няма справы, ці сапраўды ўсе так і будуць назіраць, пакуль ён абырнуецца?

— Ён ужо абырнуўся... Вецер быў, буран быў — усё пазносіла. — Але ж зруб яшчэ стаяць...

— А які санс са зруба? — Але ж гэта стара, праваслаўны храм! Чаму вы не хочаце яго аднавіць?

— Мы хочам! І робім, што можам на сваім узроўні. Але ж гэта помнік архітэктуры і культуры. З Міністэрства культуры прыязджалі, фатаграфавалі, мералі яго. Гэтая царква знаходзіцца ў гарадской камуніальнай уласнасці. Вось і тэлефануйце альбо старшын райвыканкама, альбо ў камуніальныя службы.

— Айцец Васіль, але ж пасля распаду Саюза праваслаўная царква здолела вярнуць сабе большасць храмаў. Чаму з гэтым аталася так?

— А ў вас грошы ёсць аднаўляць? — Але ж іншыя храмы вы аднаўляеце!

— Што можам, тое можам! Але калі ў 1992 годзе насельніцтва раёна было 46 тысяч, то цяпер 36. Адкуль браць сродкі — усё ж аднаўляцца на грошы прыхаджаняў! А аддзел культуры не выдаткоўвае ні капейкі.

— Але ж, каб прывесці элементарную кансервацыю, шмат грошай не трэба!

— Вы журналіст, а не будаўнік. Добра вам на словах вйнаваціць некага, айца Ваціслава...

Кожны з бакоў па-свойму мае рацыю. Ніхто пакуль што не прыкладае рэальных намаганьняў, каб уратаваць унікальны храм, найцікавейшы помнік беларускага драўлянага дойлідства. Бо Пётрыкаўская царква — багацце не толькі Пётрыкава, і нават не толькі Гомельшчыны.

Глеб ЛАБАДЗЕНКА. Фота аўтара і Алеся КАЛЕСНІКАВА.

1. Так храм выглядаў у пачатку 1990-х. Здымак з энцыклапедыі «Архітэктура Беларусі». Менавіта там пазначана, што «Пётрыкаўская царква — помнік архітэктуры рэспубліканскага значэння».

2. Выгляд царквы ў 2003 годзе. Усё яшчэ на месцы — разам з унікальным старадаўнім крыжам.

3. 2007 год. Купал з крыжом абырнуўся. Астатняе трымаецца.

4. 2009 год. Увесь дах абырнуўся ў храм. Сам зруб працягвае дажываць свае дні.

Гўска-Беларўска

Яна была стваральніцай свету — так думалі нашы продкі не менш за пяць тысячгагоддзю таму

Якая караністая памяць чалавечых супольнасцяў! Каля 15 тысячгагоддзю таму наступіў фінал ледавіковага перыяду. Інтэнсіўнае раставанне лёду прывяло да заталення вялізных прыбярэжных прастораў. Гэта глабальная катастрофа адлюстравалася ў міфах пра сусветны патоп, распаўсюджаных на ўсё кантынентах. А некаторыя народы яшчэ памятаюць пра мамантаў, якія болелі за дзесяць тысячгагоддзю таму ўзбулі па халодных раўнінах Усходняй Еўропы. У беларускіх казках і паданнях распавядаецца пра часы, калі агонь здабывалі трэннем і людзі не ведалі металу, а на гарадзішчах жылі веліканы, што перакалівалі каменнымі сякерамі. А так шырока пашыраны ў нашым фальклоры вобразы птушкі, асабліва качкі, не менш за пяць тысячгагоддзю.

Загадкавыя знаходкі

Яшчэ пры раскопках пачатку 60-х гадоў мінулага стагоддзя стаянкі першабытнага чалавека на Крывінскім тарфяніку каля вёскі Галоўск Сяненскага раёна быў знойдзены чарапок глінянай пасудзіны з гравіраваным сілуэтам качкі. У пазамінульым годзе на суседняй стаянцы каля вёскі Асавец Бешанковіцкага раёна знойдзены вялікі абломка гаршка з кампазіцыйнай качкай фігур. Падобна на тое, што ўсю пасудзіну пакрывалі выявы гэтых птушак, злучаныя стужкамі з кароткіх вертыкальных ялінак, якія сімвалізавалі хвалістую паверхню возера. Малюнак выкананы глыбокімі адбіткамі шыракаўзлага штампам па гладкай знешняй паверхні начыння. Унутраная паверхня захавала пэўнае награванне.

У свеце маюцца высокатэхнічныя лабараторыі, у якіх вызначалі б, якая такая страва падарэла ў гаршку старажытнай асавецкай гаспадыні. Нам жа пашанцавала з дапамогай навукоўцаў у ўніверсітэце Упсала (Швецыя) даведацца, што нагар утварыўся 5 тысячгагоддзю таму. А гэта ярка з'яўдзіў перыяд новакаменнага веку — неаліт. І жылі ў гэты час у Беларусі Падзвінны плямёны рыбакоў, паляўнічых і збіральнікаў «дароў лесу». Рэшткі іх жыцця дзейнічалі — паляўнічы зброі і прылады працы, упрыгажэнні, вастродонны гліняны посуд са

Графічная кампазіцыя Качка і Чалавек на неалітычным гаршчыку з Юравічў Калінкавіцкага раёна. штампаваным арантаментам, творы першабытнага мастацтва навукоўцы аб'ядналі ў асобную археалагічную культуру, назваўшы яе ўсваякй — па тыповым паселішчах каля Усвят на Пскоўска-Віцебскай мяжы. На неалітычных стаянках Крывінскага тарфя-

ніка сустракаюцца не толькі гравіраваныя выявы качак на посудзе, але і скульптуркі гэтых птушак, выразаныя з рога. Некаторыя з іх вылучаюцца асаблівым рэалізмам і дасканаласцю выканання. Маецца некалькі птушчых фігурак, майстраваных з расшчэпленых іклаў дзіка. Вобраз качкі займаў значнае месца ў мастацтве і вераваннях старажытных жыхароў і іншых тэрыторій Беларусі. На ўзбярэжжы Прыпяці каля вёскі Юравічы Калінкавіцкага раёна на неалітычным паселішчы знойдзеныя абломкі пасудзіны з нейкімі міфічнымі сюжэтам. Пад краем гаршка, ніжэй пояса глыбокіх ямак быў размешчаны малюнак, утвораны лінямі наколаў кантам акруглай палачкі. Правую частку кампазіцыі складае стылізаваная фігура мужчыны, выкананая адной лініяй наколаў. Тулава перасякае пасак наколаў, які, магчыма, паказвае пояс. Фігура павернутая ў цэнтр кампазіцыі і трымае ў правай руцэ нейкі прадмет, магчыма, жалзо або зброю. Левую частку малюнка займае такая ж схематычная выява качкі. Для ўраўнаважання кампазіцыі фігуру птушкі, у натуре значна меншую за чалавечую, старажытны мастак прыпадняў і ўзмаціў большай колькасцю адрэзкаў ліній з наколаў.

Важныя выявы

На пасудзіне з-пад Юравічы паказана не сцена паўсудзінага палывання на качак. Тут, мяркуючы па аднолькавай выяўленчай насычанасці фігур, па тым, што яны павернуты да сябе ва ўнутранай лагічнай сувязі, паказаны, хутчэй за ўсё, сюжэт нейкага міфа. Пры гэтым абодва персанажы сюжэта выглядаюць раўназначнымі. А можа качка была нават важнейшая — яна размешчаная ў пачатку кампазіцыі!

Выявы птушак на старажытнай кераміцы сустракаюцца таксама пры раскопках неалітычных стаянак Верхняга Панямоння і Падняпроўя. Даволі шырока яны прадстаўленыя і сярод адначасовых старажытнасцяў Паўночна-Усходняй Еўропы.

Большасць выяў вадаплаўных птушак, знойдзеных у археалагічным матэрыяле Беларусі і суседніх тэрыторій, павернутыя галавою ўправа. Для старажытнага чалавека галоўнай часткай наваколнай прасторы з'яўляўся поўдзень, дзе было святло, цяпло і сонца. А так як сонца нязменна рухалася злева — направа, то і арыентацыя выяў тагачасных міфічных вобразаў была пераважна правабаковая.

Палыванне на мамантаў, бізонаў і паўночных аленяў было галоўнай крыніцай харчавання для насельніцтва Еўропы старажытнакаменнага веку — палеаліт. А суровыя ўмовы ледавіковай эпохі, з высокай смяротнасцю, асабліва дзіцячым, надавалі надзвычай важнае значэнне маці. Па гэтай прычыне малыханьня, графічныя і скульптурныя выявы паляўнічай здабычы і цяжкажыных жанчын займалі асноўнае месца ў палеалітычным мастацтве і, адпаведна, у сістэме тагачасных рэлігійных вераванняў. Такім чынам, светапогляд першабытараў Беларусі выглядаў пераважна прымітыўна-фізіялагічным.

Міналі тысячгагоддзі. Чалавечыя супольнасці паступальна развіваліся. І ўжо ў новакаменным веку — неаліце людзі не толькі палывалі і лавілі рыбу, але навучыліся вырошчваць расліны і гадаваць жывёлу, здабывалі гліну і крэмень з зямных глыбін, вялі абмен з блізкімі і далёкімі суседзямі. Яны ўжо валодалі пэўнымі ведамі па медыцыне, біялогіі і заалогіі, будове прыпаверхневых зямных наславаняў, вялі назіранні за зменамі клімату і бегам нябесных сцяўпаў. Цяпер зацікаўлены выходзяць за шотдзённымі клопатамі харчавання і размнажэння. Чалавек ўжо хоча асваваць наваколны свет і вызначыць сваё месца ў ім. Гроў думкі цяпер сягаюць у нябесныя вышыні, глыбіні зямлі і водаў, за дзялянд. У адпаведнасці з новым узроўнем развіцця грамадства запатрабаваліся і новыя, больш развітыя, «інтэлектуальныя» формы светапогляду і рэлігіі.

Творы першабытнага мастацтва са стаянак Крывінскага тарфяніка: 1, 2 — выявы вадаплаўных птушак на абломках глінянага посуду; 3 — галоўка рагавой статуэткі качкі; 4, 5 — статуэткі птушак з расшчэпленых іклаў дзіка; 6 — сімвалічныя выявы чараўнога яйка на вострым дне пасудзіны.

Міфічнае яйка

Чалавек і большасць жывёў нараджаюць дзіцянят падобнымі на іх саміх. Гэта было зразумелым. У птушак назіраецца абсалютная розніца паміж вытокам і вынікам — жыццё крылатай аперанай істоце дае гладкай сфера, напоўненай вадкасцю. Спробы асэнсаваць гэту глыбока містычную, у разуменні першабытнага чалавека, метамафарфу і прывялі да ўзнікнення касмаганічнага міфу аб створэнні свету з яйка. Згодна са старажытным эпасам, які добра захаваўся ў народзе Усходняй Прыбалтыкі, напачатку былі цёмра і вада. І на вадзе плавала качка, якая з падводнага дна дастала здырок крыў зямлі, на якой знесла чараўнае яйка. З вернай часткі некай шаркуліняў унізніка неба, з ніжняй — зямля, жаўток стаў сонцам, а бялок — месцам. А так як яйка «нараджаіла» качка, то яна і ўяўлялася першастваральніцай свету. Дадамо, што ранневаенсны прылёт вадаплаўных птушак знаменавалі ў шотгадовае ўваскрэсненне прыроды пасля халоднай і галадной зimy.

Аднак усё птушкі размнажаюцца праз яйкі, і большасць іх вяртаецца вясной з выраю. У пантэон жа святарных істот неаліту трапілі вадаплаўная птушка — качка, радзей гусі і лебедзі. А справа ў тым, што яны, дзякуючы спосаду існавання ў прыродзе, аб'ядноўвалі ўсе тры асноўныя складнікі свету — зямлю, ваду і паветра.

На неалітычным посудзе побач з выявамі вадаплаўных птушак сустракаюцца ромбы — знакі свяшчэннага яйка, гравіраваныя гарызантальнымі яліні і лукаткі, якія сімвалізуюць водную стыхію і зямную цвёрдзць. Такім чынам нашы продкі на гліняных гаршках увекавечалі сваю язычніцкую мудрасць, сваё разуменне паходжання свету. Акрамя таго на посудзе сустракаюцца схематычныя выявы людзей, дрэў, змей, нейкіх загадкавых фігур. Гэта, магчыма, знакі зачаткавага піктаграфічнага пісьма, якія нам ужо не расчытаць.

Вобразы птушкі і яйка займалі важнае месца ў дахрысціянскіх вераваннях старажытных беларусаў. Перажыткі іх часткова захаваліся да нашых дзён. Нездарма ж і сёння былі спыны «прыносіць дзяцей», а, сустракаючы вясновае цяпло, мы фарбуем яйкі ў колер жыцця — чырвоны. І ў вясновыя спейныя карогадох гучыць:

Выліце дзве гускі,
Вынісеце два клочкі;
Бузем зimu замыкаць,
Цёплае лета адмыкаць.

Міхаіл ЧАРНЯЎСКІ, дацэнт кафедры археалогіі гістфака БДУ.

ПРЭЗІДЭНЦІ АРКЕСТР ЗАГУЧЫЦЬ НА РОЗНЫЯ ГАЛАСЫ

Калі быць дакладнымі, то на сем — менавіта столькі маладых выканаўцаў сталі пераможцамі праекта «Новыя галасы Беларусі», які аркестр ладзіў сумесна з тэлеканалам АНТ.

Конкурсны адбор вакалістаў для Прэзідэнцкага аркестра Беларусі пад кіраўніцтвам Віктара Бабарыкіна пачаўся яшчэ ў лютым гэтага года. На кастантах, якія прайшлі ў 15 абласных і раённых гарадах Беларусі, паспрабавалі свае сілы больш як 1,5 тысячы чалавек. З іх ліку прафесійнае журы адабрала 25 выканаўцаў для ўдзелу ў другім адборачным туры, які прайшоў у маі ў Палацы Рэспублікі. Фінал праекта «Новыя галасы Беларусі» адбыўся ў межах традыцыйнай серыі канцэртаў «Музычныя вечары ў Мірскім замку», але інтрыга захоўвалася і надалей, да выступлення фіналістаў на сцэне «Славянскага базару ў Віцебску».

Старшыня журы, Віктар Бабарыкін, не хаваў, што спачатку гаворка ішла пра выбар усяго 1—2 вакалістаў для працы ў аркестры, але ўзровень канкурэнтнасці яго прыемна здзівіў, таму пераможцамі праекта «Новыя галасы Беларусі» сталі Анатолю Сіўко, Арцём Міхаленка, Яўген Ермалковіч, Егізар Фаршан, Ірына Патаповіч, Радміла Сямёнава і Юлія Шышко. Вікторыя ЗАХАРАВА.

МАГІЛЁўСКИ ДРАМТЭАТР ЗАВЯРШАЕ ЮБІЛЕЙНЫ СЕЗОН

Магілёўскі абласны драматычны тэатр завяршае свой юбілейны 120-ы тэатральны сезон прэм'ерным спектаклем «Мадонна, як я стала!».

Пра гэта наведзімі загадчык літаратурна-драматычнай часткі тэатра Цімафей Яравікоў.

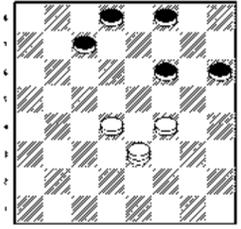
Прэм'ерныя паказы камедыйнай меладрамы ў двух дзях па гэсе «Філумена Мартурана» класіка італьянскай літаратуры Эдуарда дэ Філіпа адбудуша 29 і 30 ліпеня. Усяго ж у гэтым сезоне Магілёўскі драмтэатр падрыхтаваў для глядзцоў шэсць прэм'ер. Спектакль «Мадонна, як я стала!» паставіў рэжысёр тэатра Андрэй Гузіл. Галоўныя ролі выконваюць магілёўская актрыса Алена Дудзіч і мінскі акцёр тэатра і кіно Пётр Юрчанкоў-старэйшы. Спектакль расказвае, на што здыльная сапраўднага жанчына дзеля сваёй сям'і і дзяцей.

БЕЛТА.

ШАШКІ

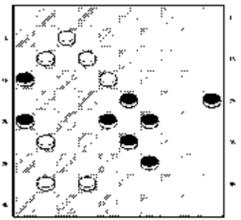
Пад рэдакцыяй майстра спорту
Мікалая ГРУШЭУСКАГА

ДВА КОНКУРСЫ
Майстар кампазіцый Пётр Шклюдэу (Наваполацк) працягвае свой аўтарскі конкурс-8 заданнем № 13:

Белыя: d4, f4, дамка е3 (3).
Чорныя: с7, d8, f6, f8, h6 (5). Выйгрыш.

А ў рамках бліца-49/3 разьяжыце 100-клетачную канструкцыю 7 на 8 Генадзя Андрэева (Латвія), якую ён даслаў па электроннай пошце:

Белыя: 7, 11, 12, 18, 31, 41, 42 (7).
Чорныя: 16, 23, 25, 26, 28, 29, 33, 39 (8). Перамога белых.

Тэрмін для адказаў — два тыдні. Напіраўце іх на адрас: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда», рубрыка «Шашкі».

Наступныя іх задумкі разгледзьце па-лаз конкурсам:

№ 1 (П. Шклюдэу). **Белыя:** d2, дамкі с1, d8 (3). **Чорныя:** а5, с5, е5, е7, f6, f8 (6).

с3 (сb4 A) h6, с1 (d4) b2 (e5 A1) f6, h8x. A (сd4) a3, с1 (d4) b2 (e3) g7, d2x. A1 (e3) g7, d2x. Маецца падманлівы след 1. сd7? Паўшэйце нічога за чорных самастойна.

№ 2 (Г. Андрэеў). **Белыя:** 17, 21, 23, 33, 39, 42, 43, 48, 50 (9).

Чорныя: 6, 9, 20, 26, 30, 31, 32, 37, 40 (9). Белыя падрыхтавалі камбінацыю, у чым пераканайцеся самі.

Будзем рады вашым рашэнням і гэтых твораў на 64 і 100-клетачных дошках.

Кампазіцыі Г. Андрэева правяраны на супадзенне і дакладнасць развязак нашым кансультантам Антанасам Гімбутасам (Літва).

РАШАЕМ, УДАКЛАДНЯЕМ АУТАРСКІ-8/10 (П. Шклюдэу): а5 (h6 A) d4, e1 (d6) g5, f2x. A (f4) g5, с7 (d6) h8 (g3) d4 (h2) g1x.

БЛІЦ-47/6 (П. Шклюдэу): а3 (h6) d8 (hg5 A) h6 (b4) с5, g7, f6. A (b4) с5, е5, а5x.

БЛІЦ-48/6 (М. Грушэўскі, В. Шульга): 22, 4, 1 (50 A) 6, 40 (45 B) 1 (29) 25x. B (35) 34 (40) 45x. A (45) 44-40 (44) 40 (7) 25x.

Заданні бліцаў-45/5-6, 46/5-6, 47/1-5, 48/1-5 і аўтарскага-8/1-10 выкалі: настаяніца Марыя Лічко і яе вучні Дар'я Малашча, Я. Казлоў, А. Жур і М. Фокін (в. Возера Уздзенскага раёна), Аляксандра Камінская (Вілейка), І. Астроўскі, В. Логвінаў і А. Нікіфарэў (Мінск), А. Шурпін (Клімавічы), Б. Завадскі (Брэст), Г. Будзіловіч (Івацэвічы), В. Талкачов (в. Уздзевічы Клімавіцкага раёна), А. Кіслы (Узда), Д. Камчыцкі (Магілёў), У. Бандарык (в. Лугавая Слабада Мінскага раёна), В. Голас (Любань), У. Сапьянскі (Рагачоў), А. Белы і П. Шклюдэу (Наваполацк), І. Ананіч (Гродна) і інш.

Сярод іх А. Белы і У. Сапьянскі ўбачылі 13/31-27x у бліцаў-48/4 Л. Вітошкіна, П. Шклюдэу — ab4/ef2x у пазаконкурснай пазіцыі Л. Вітошкіна да бліцаў-48/1 і ў № 2 А. Кагоцічы (9 чэрвеня) пры f4, g3 (f2) d8 (с7) d8b/d8x. У. Бандарык лічыць, што ў аўтарскім-8/5 да мэты выдзе 1. e8f8g7x, a1. Астроўскі — 1. a6f8x у аўтарскім-8/5. Цікава, які падарожжа на гэты аўтар П. Шклюдэу? Яго ж рэакцыя на заваўці чытачоў наконц аўтарскага-8/3 такія: a3 (d4) [e6] [(h6)=] g5, b8 (b6) [(d6)=] b3 (с3) — 1. b8 (e6) [(h6)=] g5, g3, h4 (a3) d8 (a1) f2 (h6) e7 (h8) d8 (e5) — 1. f1 f4 g3 [(h6)=] —. Паўтарам: іншыя разгаліваныя ў пазіцыю з партый мы не ўлічваем, бо часам спецыяльна прыводзілі не самыя моцныя ходы, а толькі тым, якія ствараюць прыгожыя сюжэты ў практычнай гульні.

Сярод іх А. Белы і У. Сапьянскі ўбачылі 13/31-27x у бліцаў-48/4 Л. Вітошкіна, П. Шклюдэу — ab4/ef2x у пазаконкурснай пазіцыі Л. Вітошкіна да бліцаў-48/1 і ў № 2 А. Кагоцічы (9 чэрвеня) пры f4, g3 (f2) d8 (с7) d8b/d8x. У. Бандарык лічыць, што ў аўтарскім-8/5 да мэты выдзе 1. e8f8g7x, a1. Астроўскі — 1. a6f8x у аўтарскім-8/5. Цікава, які падарожжа на гэты аўтар П. Шклюдэу? Яго ж рэакцыя на заваўці чытачоў наконц аўтарскага-8/3 такія: a3 (d4) [e6] [(h6)=] g5, b8 (b6) [(d6)=] b3 (с3) — 1. b8 (e6) [(h6)=] g5, g3, h4 (a3) d8 (a1) f2 (h6) e7 (h8) d8 (e5) — 1. f1 f4 g3 [(h6)=] —. Паўтарам: іншыя разгаліваныя ў пазіцыю з партый мы не ўлічваем, бо часам спецыяльна прыводзілі не самыя моцныя ходы, а толькі тым, якія ствараюць прыгожыя сюжэты ў практычнай гульні.

Сярод іх А. Белы і У. Сапьянскі ўбачылі 13/31-27x у бліцаў-48/4 Л. Вітошкіна, П. Шклюдэу — ab4/ef2x у пазаконкурснай пазіцыі Л. Вітошкіна да бліцаў-48/1 і ў № 2 А. Кагоцічы (9 чэрвеня) пры f4, g3 (f2) d8 (с7) d8b/d8x. У. Бандарык лічыць, што ў аўтарскім-8/5 да мэты выдзе 1. e8f8g7x, a1. Астроўскі — 1. a6f8x у аўтарскім-8/5. Цікава, які падарожжа на гэты аўтар П. Шклюдэу? Яго ж рэакцыя на заваўці чытачоў наконц аўтарскага-8/3 такія: a3 (d4) [e6] [(h6)=] g5, b8 (b6) [(d6)=] b3 (с3) — 1. b8 (e6) [(h6)=] g5, g3, h4 (a3) d8 (a1) f2 (h6) e7 (h8) d8 (e5) — 1. f1 f4 g3 [(h6)=] —. Паўтарам: іншыя разгаліваныя ў пазіцыю з партый мы не ўлічваем, бо часам спецыяльна прыводзілі не самыя моцныя ходы, а толькі тым, якія ствараюць прыгожыя сюжэты ў практычнай гульні.

— Ой, людцы добрыя, якое ліха на мой родны, а за што нам такое гора? —

— галасіла Пятрыха, зываючы такім чынам да сябе народ, а прасцей кажучы — вуліцу, якая цюпнула ад самага пераезду да лесу, Пятрыхай яе звалі па-вяснічанаму бо чалавек быў Пятром, а так гэты была Ганна Серая. Гартніца яшчэ тая — нават за стол сесці ўкусціць што не садзілася, а прысаджалася на краўчак без увароткі, не знікаючы старую паліянную куквайку: «ня-машча калі».

— Чаго тебе трасца ўхапіла зранку? — з-за суседняга плота паказалася галава суседзі Веркі.

— Няма больш, нямашчака! А мая ж ты даражэнькая! А мая ж ты залаценькая! А што ж ета я буду без цябе рабіць? А як ж май будзем без цябе жыць?

— Каго няма? Пятро памер, ці што? — запытаў хтось з мужчынаў. Бабы на такое запытанне, як па камандзе, на ўсюкі выпадэк пацягнуліся канцамі хустак да вачэй.

— Дык вунь жа ён ідзе з хаты, стары пень, — усклікнуў Мітрафан, які ўжо перапухаў, што не будзе яму ў вольную ад працы хвілінку з кім перакінуцца ў карты на пятровай лавачцы.

— Бульбы няма! Няма маёй карміліцы, а куды я без яе? — звярнулася заплаканая баба да народу. Усе на вуліцы ведалі, што бульбый паліпам з конкім гноем яна выкармілівала кабаню, якіх потым іх з Пятром меншы сын Вася (гультай, якіх свет не бачыў, а яшчэ ж і п'яніца, сваёй машынай-самазвалам усе платы на вуліцы пагартушчыў) звозіў кудысьці ў Рэчыцу. Затое потым баба раваяла: сын прывозіў ей не жыццё там камусь з сальмага, а таўстую і тлустую сялёдку — кілаграмамі, якую яна свежай не паспявала з'есці і хавала ў сенах у цэбры. Хто заходзіў да іх чаго, потым не маглі доўга здыхацца ад смуроду заляжалай сялёдкі, якую старая шкадавала выкінуць свінням і чакала сваёй Васю. Той прывозіў матцы зноў свежую, колькі кілаграмаў, выкідаў старую. Вася не быў скнарю. А Пятрыху за тое, што нікога з суседак ніколі не прыгасіла той сялёдкай, так і празвалі Скнарый. А калі былі ў умары, то абзывалі Агекай, бо надта плакалася: аге, аге ж.

— Цыбу на цыбе, дурная баба! Перапухла ўсіх зранку, — смачна сплюнуў на зямлю Мікалай Казьмярчук, сусед Пятроў цераз хату. З натоўпу панесліся і больш выразныя і моцныя слоўцы ў бок Пятрыхі. Мужыкі хацелі ўжо разыходзіцца, а бабы, утарыпаўшы, што ніхто, тым больш Пятро, не памер, нацэліліся даць добрага праўчання Скнарый за тое, што адравала ўсіх ад справы. Але пакуль яны збіраліся, да Пятрыхі, уздышыўшы рукі ў бокі, упрытуў падступілася Верка.

— Куды ты іе дзела? — Каго? — вышліпнула на яе ачмураўная ад плачу і мацюкоў Пятрыха.

— Картоплю... тваю маці! Усю з'ела са сваёй сялёдкай?

— Ня ела я яе. Шчэ ў маювай расіны ў роце не было з рэчкі. Чорт паласаты з'еў. Аге ж.

— Які чорт? Дзе ён? Ты мо напілася, Агека?

— Сама ты напілася. Ідзіце, людцы, самі паглядзіце на таго чорта — адны цырбалкі ад маёй бульбачкі. Аге ж, — зноў загалася і падбегам павяла народ праз двор на агарод за хлявом.

Распатлана Пятрыха дабегла да краю град і супынілася каля загону бульбы.

— Глядзіце! Вунь той паласаты чорт, аге ж, — паказала на бульбу і зноў загалася.

Паглядзелі і... абамлелі. Роўнымі радамі, голенькай, адны цырбалкі, стала бульба, якую яны дапамагалі Пятрыці садзіць. Цырбалкі, нібы, сунцамі, былі аблепленыя нейкай брыдотай. А крыху радзей — рэпьяна на тым, што яшчэ засталася ад бульбы, віселі, поўзалі паласатыя і нябачаныя дагэтуль жукі.

— Я т і на блале палона ды акупавае, а тут і не дагледзена, што ета такое напала, — нібы апраўдваючыся, плакала ўжо ўшэй, бо была не адна, а з людзьмі, гартніца.

Гэта быў 1959 год... Моўкі ўсе, што са-

браліся на агародзе ў Пятрыхі, павярнуліся і, хто падбегам, хто бягом папелі да сваіх агародаў. Ва ўсіх, акрамя сотак пры хатах, былі латкі зямлі: «на балое», «на канава», «каля пуці», «на вузакалеіцы». Усе стараліся ў першую чаргу абарэць зямлю, якая была далей, бо каля хаты гэта можна было зрабіць у любы момант, нават вечамай, прываткамі. Усе працавалі ў гэтым пасёлку «на казённых работах»: хто на торфях, хто — на пуде, хто — на абазокавалым заводзе, хто — у лясніцтве, на пошце, на станцыі, у школе, у доме інвалідаў, хто ў лярні... Гэта быў незвычайны пасёлкастанцыя, але зараз не пра яго рэч.

З усіх бакоў вуліцы хутка панесліся мужнічынскія мацюкі і жаночыя плач-енкі. Невядомы да гэтага часу паласаты жуқ запаланы ўсе агароды, усе латкі-раскяробы, дзе толькі была бульба. Замены ей людзі не бачылі.

Па пасёлку-станцыі загляла чутка, што паласатую заразу скінулі з самалётаў амерыканцы. А яшчэ трава-«п'яніца», што пёрла з усіх куткоў агародаў і немаведма адкуль узнялася, таксама справа руқ амерыканцаў. Траву тут жа абзавалі «амерыканкай».

прыкрыла нейкім чарап'ем, бо жукі ўмудралі нейкім чынам выпізаць скрозь анучыну. З новым вядром Верка аббегла ўсю вуліцу і забяраіла ўсіх сабраных жукоў. Суседзі здзіўліліся, дапытваліся ў валанджы, чаму, навошта ёй гэтка зараза, але тая абдэрхвалася ўжо знаёмым нам «выкіну па дарозе».

Вялікая таямніца Веркі дажыла толькі да вярчэння цяжкіх, які ішоў з Гомеля да раённага цэнтру Хойнікі. Са станцыі па-рыбнагалі ўсодысна дзеці-падлеткі, якія штовечар сустракалі цяжкіх з вобласці, і для якіх збіраны на станцыі былі абавязковымі, якія іх снадкалі. Яны першыя і прынеслі незвычайную навіну: за ненавісных жукоў-нехрысцяў будучы плаціць па 5 капеек за аднаго. А здаваць іх патрэбна караванчыкам — так звалі нарыхтоўшчыкаў райска-жыўсаюца. У пасёлку іх было двое: і адзін, і другі зваўся Зосім. Адзін збіраў па вёсках сельсавета караўкі, другі — лыка ў пуках.

У грыбыні і ягдыны сезон абое нарыхтоўвалі лісцікі, белыя грыбы, чарніцы, чырвоную рабіню. А цяпер вош абое будучы, значыць, нарыхтоўвалі каларадскіх жукоў.

Ад такога нечуванна навіны не толькі бабы, мужыкі скапіліся за галавы: 5 капеек

Заморскі госць на 5 капеек

І пачалася вялікая барацьба-бітва за ратаванне бульбы. Ненавісных, нейкіх не-прыродных нават на выгляд, жукоў клялі, абзывалі: нечысцо, заразаю, здэкам над прыродна і людзьмі, непаразумнем нейкім. Гідучыя, збіралі, тапілі ў вадзе, смаліе, мазуце, кэрасіне, бензіне, дэзці. Нават спалывалі. Спрабавалі даваць курам, качкам, гусям, індкам, але яны грэбавалі заморскімі гасцамі яшчэ больш, чым людзі. Куды толькі і тулілі таго жука. Тая ж Пятрыха цюлюю малую цэбарку высыпала, залішчы вадой, ва ўборную. Мо б пра гэта ніхто і не праведваў, каб не падвешыліцы Пятро: пахваліўся за картамі вечамай мужыкам, а тая — сваім жонкам. Тым спачатку пасмяялася, але задумалася: ці не працабіць такое ж самім. Але толькі не паспелі.

Жукі, які нічога ніякага, рацішчы ўжо поўзалі на агародзе, па бульбіншчы Пятрыхі, але цяпер ад іх патыхла такім смуродам, што хоць уцякай. Бедная Пятрыха пачала іх, цяпер ужо смядзючых, збіраць у тую ж цэбарку.

За гэтым заняткам ей засталася, прыбегшы на абед з пошты, дзе рабіла загодчыцай, ужо знаёмая нам Верка.

— Дзе твае гасці, Агека? Давай, знясу з селішча... А што ета такі за смурод у цябе на агародзе? — яшчэ не пачушышы адказа, зазірнула ў цэбарку. (Да ўсёвядучай і ўсёвяднай на пасёлку Веркі яшчэ не дайшла навіна пра «ноў-хаў» Пятрыхі.)

— Аге ж, даражэнькая мая суседка, ета ж поўзае ета зараза амерыканская абедзе, ды яшчэ і смядзіць тун.

— Ну дык высыпай мяне ў вядро сваю заразу, бо некалі, бегці трэба на работу. — І сама, схпаўшы ў спанталычанай Агеке яе пасудзіну, пачала вытрасцаць у сваё вядро ўсе. Абзавала яго караўкай і пабегла з агарода.

— А куды ты іх, Верка? — крыкнула ўслед ей Пятрыха.

— Выхіну па дарозе, — данеслася ўжо з вуліцы.

— Хай табе Бог дапамагае, — шыра і ад усёй душы перахрысціла Агека.

Яна не бачыла, як Верка забегла ў свой двор, скапіла пустое вядро і новую караўку, а тое, з кім забягла да суседкі, старанна

АДКРЫВАЕЦА СЕЗОН ПАЛЯВАННЯ НА ПТУШАК

Летне-асенні сезон палявання на цецерку, вадлапную і балотную птушку адкрыецца ў Беларусі 1 жніўня, паведамілі ў прэс-службе Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.

Сезон палявання на цецерку будзе адкрыты з 1 жніўня па 29 лістапада ў светлы час сутак. На гэты дзень дазволены ружэйны від палявання з падыходам і палюўніцкімі сабакамі (выжымі). Пры гэтым дапускаецца прымяненне гладкаствольнай палюўнічай зброі з выкарыстаннем патронаў, забяспечаных шротам.

З 1 жніўня па 13 снежня ў светлы час сутак дазволена таксама паляванне на вадлапную птушку — крыжанку, чырка-траскунка, чырка-свістунка, чырвонагаловую чэрнець, чубатую чэрнець, гусь белалую, гусь гумяніцу і шэрую гусь. На гэтых птушак дазволены ружэйны від палявання з падыходам, з за-

сады, з прынаджаннем, з палюўніцкімі сабакамі (усе групы, акрамя ганчакі і хартоў). Можна палываць з гладкаствольнай палюўнічай стрэльбы з выкарыстаннем патронаў, забяспечаных шротам.

У гэты ж перыяд дазволена паляванне на балотную дзічуну — пералёпку, слонку, шызага голуба, вухра. Можна палываць на птушак любога ўзросту і полку. Дазволены ружэйны від палявання з падыходам, з засады, з прынаджаннем, з палюўніцкімі сабакамі (усе групы акрамя ганчакі і хартоў). Дапускаецца выкарыстанне гладкаствольнай палюўнічай стрэльбы з патронамі, забяспечанымі шротам.

У Мініпрыроды нагадалі, што з 11 ліпеня ў Беларусі пачаўся сезон палявання на бакаса, які прадоўжыцца па 13 снежня.

БЕЛТА.

КрымІал

ПРАФЕСІЙНЫ ВЫКРАДАЛЬНІК МАБІЛЬНІКАУ

затрыманы ў Брэсце. Злодзеі нікога не рабаваў, не выхопліваў тэлефонныя апараты з рук на хату. Свае трубки, як правіла, даверлівыя гараджане, аддавалі яму самі. Як не паспыраць рэспектабельнага выгляду мужчыну з шырокай усмешкай і добрымі вачыма? А ён, вялікі псіхалаг, імгненна адчынаеў сітуацыю і ўваходзіў у кантакт. Так было і з разгубленым брэсцкім абітурыентам, які толькі што здаў дакументы ў прыёмную камісію і стаў у глыбокім роздуме. Некалкі пытаннаў — і прыёмная размова падбадзёрвала 17-гадовага юнака. Мужчына называўся выкладчымкам навукальнай установы, куды наважыўся паступаць хлопцёк, і прапанаваў усё высветліць, нават дапамагчы вырашыць пытанне. Для гэтага спатрабілася пазваніць «калегу», толькі вош тэлефона ў добрага «выкладчыка» з сабой не аказалася. Тады абітурыент працягнуў яму свой «Nokia-6300». А новы знаёмц з дарагім апаратам імгненна знік у натоўпе.

Хлопец, праўда, не разгубіўся, а тут жа звярнуўся ў міліцыю. Ён давёлі дакладна апісаў прыкметы махляра, і аператыўная група на гарчых слядах затрымала злодзей. Цікава, што пры ім было аж 13 мабільных тэлефонаў. У ходзе разбору высветлілася, што затрыманы грамадзянін Расіі мае даччыненне да серыі падобных крадзёжоў, што адбыліся ў Мінску, Барысаве, Оршы.

СИЛА ЁСЦЬ...

Цягнуў сцяну праламаў ночку неведомы грамадзянін дзя таго, каб трапіць у краму вёскі Насавічы, што ў Добрушскім раёне. Сігналацыя па неведомых пакуль прычынах не спрацавала, а злодзеі панёс з сабою тавару на 6,5 мільёна рублёў. Прыкладна на такую ж суму і ў той жа дзень пахвісьціў і неведомы ў вёсцы Пратасы Акцёбрскага раёна. Гэты злямскіч праламаў крата на акне крамы, дзе было няспраўна сігналацыя. Яе, як і вартунайка, увогуле не было ў бары «Сосны» пасёлка Сасновы Бор, што ў Светлагорскім раёне. Відар, пра гэта ведалі два 23-гадовыя непрацоўчыя мясцовыя жыхары, якія зламалі ралет, разбілі шкло і прыхапілі з пункта харчавання скарбу на тры мільёны.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Факт

НАЙБУЎНЕЙШЫЯ МАЛОЧНЫЯ КАМПАЊІ РАСІ АБВІНАВАЧВАЮЦА ў ЗМОВЕ

Упраўленне Федэральнай антываганальнай службы (УФАС) па Маскоўскай вобласці завяло справу ў дачыненні да найбуўнейшых вытворцаў малака ў Расіі. Расійскія «дочкі» сусветных вытворцаў «Данон Індустрыя», «Вім-Біль-Дан Прадукты Харчавання», «Эрман» і «Кампіна» абвінавачваюцца ў цэнсаснай змове, перадаюць інфармацыю пры са спасылкай на афіцыйны прэс-рэліз УФАС.

Справа заведзена пасля таго, як на названых вытворцаў паскардзілася Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Маскоўскай вобласці. Яно адзначыла, што кампаніі адначасова знізілі закупачныя цэны на малака, што прывяло да ўстанавлення манопальна нізкай цэны на малака, якое набываецца.

Паводле звестак чыноўнікаў, са снежня 2008 года закупачныя цэны ва ўсіх чатырох вытворцаў знізіліся на 25—26 працэнтаў. Пры гэтым «Данон Індустрыя», «Эрман», «Кампіна» і «Вім-Біль-Дан Прадукты Харчавання» разам ажыццяўляюць закупку і перапрацоўку каля 90 працэнтаў малака, што вырабляецца ў Маскоўскай вобласці.

БЕЛТА.

Здарэнне

КУДЫ НЕ ТРЭБА ЗАСОУВАЦЬ ПАЛЕЦ? Пацідоўцы гамялячын гэта высветлілі. Ён на некаторы час стаў закладнікам ручноў помпы.

Палец дзіцяці неведомо якім чынам заціраў у корпусе бытавой прылады. Дапамагі супрацоўніцы МНС. Яна расказвала ў цэнтры прапаганды і навучаня Гомельскага абласнога ўпраўлення па надзвычайных сітуацыях, выратавальнік нахоўкаў распілаваў гаіку і вызвалілі палец малага, які пацярпеў толькі маральна.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

На конкурсе апаваднаннаў

Якіх толькі дзівоў мы ні перажылі, ні нагледзеліся. Сёння аж не верыцца. Апаваднанне Раісы Дзёйку «Заморскі госць на пяць капеек» бярэ пачатак з п'яцізятэй гадзю мінулага стагоддзя. Мо некаму ўжо напісане вош можа здацца неверагодным. Але сведчы як непасрэды ўдзельнік: было, было, было. Я сам збіраў каларадскіх жукоў, прагучы зрабіць, наоў здаваць караванчыкам. Не прынялі і ляманай капейкі не далі. Але чытайце апаваднанне і мяркуюце самі. Яно, мне здаецца, усё ж крыху больш, чым пра каларадскіх жукоў.

Віктар КАЗЬКО.

ва. Верка знаходзілася нібы ў вакууме. І гэты пры жытых людзях, тых, з кім яшчэ ўчора перамаўляла кастакі камусь, каго пазачура стрыла на пошце за няправільна напісаны адрас на пасылцы ці пісьме. Умудраліся вырашыць усё справы з паштаркай Нюрай, а Верку-загачыцу і ўпрытуць не бачылі. А калі камусьці з іх усё ж такі даводзілася на той пошце заваўць заваўць з ёю, дык ныйначай, які «чы», ніхто да яе і не звертаўся.

Вой, як пагана было Верцы! А яны таго не ведалі, як сама яна на тых жуках, хай ім чорт, пагарзла, што ёй наладзілі Зосімы-караванчыкі і адзін, і другі. І адзін з іх не хацеў расставіцца проста так з тымі няшчаснымі капейкамі. Учапіўшыся

